

REFERAT |KRS| Bystyret (2011-2015) d. 27-11-2013

Mødedato Onsdag d. 27. november 2013 kl. 17:00

Mødested Bystyresalen

Indholdsfortegnelse

Godkjenning av møteprotokoll bystyrets møte 06.11.13.....	3
Interpellasjon fra repr. Odd A. Salvesen, PP, vedr. "Flere benker i Markens"	5
Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Innføre kommunal garanti for rusavvenning i Kr	7
Interpellasjon fra repr. Odd A. Salvesen, PP, vedr. "Avgifter til Kristiansand kommune for pensjonis	9
Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Innføre forbud mot tigging i Kristiansand".....	11
Interpellasjon fra repr. Hans Petter Horve, MDG, vedr. "Bekymringsfull NOV-bygging i Korsvik"..	13
Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand.....	16
Søknad om etablering av veteranmonument.....	27
Formell navnsetting av kommunens administrasjonsbygg ved Torvet.....	33
Nodeviga museumshavn – etablering av aktivitetsbygg.....	36
Dvergsnesveien 411 - detaljregulering - sluttbehandling.....	43
Korsvikfjorden industriområde - felt H. Detaljregulering. Sluttbehandling.....	50
Bydelsmelding Mosby.....	60
Endelig forslag til Boligprogram 2014 - 2017.....	65
Søknad om fritak fra politiske verv - Steinar Grading (FRP).....	81
Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Endre regelen for serveringssteder i Kristiansand	84

Punkt 140/13: Godkjenning av møteprotokoll bystyrets møte 06.11.13

Bilag

Protokoll Bystyret 06.11.2013

Dato 15. november 2013
Saksnr.: 201300161-78
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Bystyret

Møtedato
27.11.2013

Godkjenning av møteprotokoll bystyrets møte 06.11.13

Forslag til vedtak

[Bystyret godkjenner protokoll fra bystyrets møte 06.11.13.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll fra bystyret 06.11.13

Punkt 141/13: Interpellasjon fra repr. Odd A. Salvesen, PP, vedr. "Flere benker i Markens"

Bilag

141-13.mp3

Dato 21. oktober 2013
Saksnr.: 201309036-2
Saksbehandler Arvid Grundekjøn

Saksgang
Bystyret

Møtedato
06.11.2013

Interpellasjon fra repr. Odd A. Salvesen, PP, vedr. "Flere benker i Markens"

Undertegnede og flere i vårt parti har fått henvendelser om det er mulig å få flere benker i Markensgaten om sommeren. Begrunnelsen er enkel, det er flere mennesker, spesielt eldre som ønsker å nyte synet av denne flotte blomstrende gaten.

Kan ordføreren tenke seg å ta saken opp med Rådmann/Parkvesen ?

Odd A. Salvesen. Gruppeleder PP.

Punkt 142/13: Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Innføre kommunal garanti for rusavvenning i Kristiansand kommune"

Dato 21. oktober 2013
Saksnr.: 201309332-2
Saksbehandler Arvid Grundekjøn

Saksgang
Bystyret

Møtedato
06.11.2013

Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Innføre kommunal garanti for rusavvenning i Kristiansand kommune"

Ærede ordfører

Offentligheten ble lørdag den 21. september gjennom Fædrelandsvennen kjent med at Barnevernet i Kristiansand ikke innen rimelig tid kan gi et kjærestepar på 16 og 17 år behandlingsplass til rusavvenning i egen regi. Barnevernet vil heller ikke kjøpe behandlingsplasser på det private Evangeliesenteret som kan tilby plass på dagen.

Denne saken er dessverre ikke enestående i kommunen vår, men den viser den "sterke vegringen" som Barnevernet og rusomsorgen Kristiansand kommune har når det "raskt" gjelder å kjøpe rusavvenningsplasser av private - til de av våre medmennesker som raskt trenger konkret oppfølging og rusavvenning.

Er ordføreren enig med Demokratene i at medmennesker som trenger rusavvenningsplasser skal få en kommunal garanti til kjøp av plass av godkjente - private og ideelle organisasjoner som eksempelvis, Evangeliesenteret, Shalam og Filadelfia, når ikke Kristiansand kommune kan gi et offentlig behandlingstilbud innen 20 virkedager?

Kristiansand 21.oktober 2013

Vidar Kleppe
Demokratene

Punkt 143/13: Interpellasjon fra repr. Odd A. Salvesen, PP, vedr. "Avgifter til Kristiansand kommune for pensjonister og eldre"

Bilag

143-13.mp3

Dato 21. oktober 2013
Saksnr.: 201309648-2
Saksbehandler Arvid Grundekjøn

Saksgang
Bystyret

Møtedato
06.11.2013

Interpellasjon fra repr. Odd A. Salvesen, PP, vedr. "Avgifter til Kristiansand kommune for pensjonister og eldre"

Ordfører

Jeg har på ny fått henvendelser fra eldre som synes avgiftene til Kristiansand kommune blir vanskeligere ettersom alderdommen krever flere tiltak.

En eldre person ringte meg forleden å ba meg ta saken opp, slik at politikerne fikk informasjonen, og om mulig få gjort noe positivt med avgiftene som følger: En trygghetsalarm fordrer at du har fasttelefon hos Tele Nor og koster kr. 190- pr. mnd. Videre koster alarmen kr, 130- pr. mnd.. Å bære søpla ut koster kr. 200 pr. mnd. Dersom man må ha døråpner, krever dette også ofte at du må ha ny dør i tillegg, som koster kr. 34000-. Sistnevnte gjelder også om du bor i kommunal bolig opplyses det. Dersom man har som utgangspunkt minstepensjonist, så blir dette en betydelig belastning på budsjettet. Hjemmehjelp kommer så kanskje i tillegg? Dette skjer da i tillegg til alle andre ekstra byrder som staten pålegger Pensjonister, og kun Pensjonister.

Det som virker spesielt i denne saken, er at man må ha fast telefon hos Telenor og kostnadene med døråpner selv om man bor i kommunal bolig i verdens rikeste land?

Kan Ordføreren tenke seg å se nærmere på denne saken?

Odd A. Salvesen
gruppeleder i Pensjonist Partiet Kristiansand

Punkt 144/13: Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Innføre forbud mot tigging i Kristiansand"

Bilag

144-13.mp3

Dato 21. oktober 2013
Saksnr.: 201309983-2
Saksbehandler Arvid Grundekjøn

Saksgang
Bystyret

Møtedato
06.11.2013

Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Innføre forbud mot tigging i Kristiansand"

Ærede ordfører

Den nye Høyre og FrP regjeringen vil åpne for at kommunene selv kan innføre et forbud mot tigging i lokale politivedtekter - dette for å bekjempe menneskehandel og annen organisert kriminalitet.

Vil ordføreren sette denne saken på den politiske dagsorden for å kunne innføre et forbud mot tigging i Kristiansand?

Kristiansand 8.oktober 2013

Vidar Kleppe
Demokratene

**Punkt 145/13: Interpellasjon fra repr. Hans Petter Horve, MDG, vedr.
"Bekymringsfull NOV-bygging i Korsvik"**

Bilag

145-13.mp3

Dato 1. november 2013
Saksnr.: 201310898-2
Saksbehandler Arvid Grundekjøn

Saksgang
Bystyret

Møtedato
06.11.2013

Interpellasjon fra repr. Hans Petter Horve, MDG, vedr. "Bekymringsfull NOV-bygging i Korsvik"

National Oilwell Varco (NOV) ønsker å samle sine virksomheter ved ett hovedkontor på Stødden ved Korsvikfjorden. I dag holder de til på seks steder. Kommunen går inn for å la NOV bygge 35 000 kvadratmeter bygg til virksomheten. Byggene skal brukes til kontor, industri og lagervirksomhet. Byggehøyden er satt til 4 etasjer.

Utbyggingsplanen har vakt kraftig motstand blant beboere og velforeninger i Randesund. Et av de sterkeste motargumentene er en velbegrunnet frykt for uholdbar trafikkvekst i området. Et parkeringsanlegg med plass til i underkant av 500 biler er inne i prosjektet. I tillegg er det rom for ekstra kapasitet på gateplan.

Miljøpartiet De Grønne har helt siden oppstarten i planprosessen støttet lokalbefolkningens innsigelser til planene, og ment at det må finnes alternative lokaliseringsområder. Da byutviklingsstyret behandlet fastsettingen av planprogrammet i april i år, så var den kun vårt parti som turte og avvise planene og ba om annen lokalisering.

Vi mener utbyggingen vil skape en dramatisk trafikksituasjon i Randesund. Veinettet er ikke dimensjonert i forhold til den fremtidige veksten. Sømsveien er fremdeles uten et sammenhengende gang- og sykkelvegnett. I tillegg er busstilbudet langt fra tilfredsstillende.

Det har flere ganger vært hevdet at en storpart av de som vil arbeide ved NOV er bosatt i nærområdet og ikke er avhengig av bil til arbeidsplassen. Dette er direkte feil. Ut i fra oppdaterte analyser er det kun rundt 17 prosent som bor i nær tilknytning.

Det er sterkt begrenset hvor mye mer utbygging Randesund tåler. Det er flere store utbyggingsprosjekter i området som er på gang, blant annet NODE-giganten Aker Solutioens. Som et ledd i en bærekraftig byutvikling må disse utbyggingene sees i sammenheng.

En eventuell NOV-bygging på Stødden er stikk i strid med kommuneplanens bestemmelser. Kommuneplanens føringer tilsier at større kontorbygg fortrinnsvis skal ligge i Kvadraturen eller langs bussmetroaksen fra Vågsbygd til Rona.

Miljøpartiet De Grønne finner det sterkt urovekkende om enkelte pengesterke utbyggere skal kunne overstyre overordnede planer som nylig er vedtatt. Vi mener det også er bekymringsfylt om politikerne ikke er villig til å gi en sentral vektlegging av argumentene som kommer fra lokalbefolkning som blir berørt i Randesund.

Det er viktig å understreke at også vårt parti er opptatt av nyskaping av næringsliv og arbeidsplasser i regionen. Imidlertid er det viktig at det etableres i områder hvor dette er egnet. For NOV finnes det alternative lokaliseringsområder. Det burde vært mulig å se nærmere på steder som Lauvåsen, Rona, Strømsheia eller Euroterminaltomta.

Med bakgrunn i de beskrevne forhold, så bes ordføreren svare på følgende spørsmål:

1. Mener ordføreren at NOV sine interesser på Stødden er viktigere enn bestemmelsene i kommuneplanen?
2. Er ordføreren bekymret over den fremtidige trafikkveksten i Randesund?
3. Vil ordføreren kunne vurdere alternative lokaliseringsområder for NOV sin fremtidige virksomhet?

Punkt 146/13: Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Bilag

Vedtak KOMMUN, 26112013, Sak 65/13, Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Vedtak KULTUR, 20112013, Sak 74/13, Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.pdf

Garanti vedrørende utvidelse av motorsportanleggspeedwaybane i Skibåsen.pdf

Brev med varsling om at faktura ikke godkjennes fra NMK Kristiansand sin side.pdf

Bilder fra speedwaybanen.pdf

146-13.mp3

Dato 13. november 2013
Saksnr.: 201208775-8
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang
Kulturstyret
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
20.11.2013
26.11.2013
27.11.2013

Søknad om ettergivelse av gjeld - Norsk motorklubb Kristiansand

Sammendrag

Kemneren i Kristiansand mottok 16.mai 2013 søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand (NMK) med 300 000 kr. Bakgrunnen for søknaden til NMK gjelder byggingen av ny speedwaybane i Skibåsen i perioden 2009-2010 hvor klubben var ment å dekke 300 000 kr, men hvor det nå søkes full ettergivelse av dette beløp.

Ny bane stod ferdig bygget sommeren 2010 til en kostnad på 3,813 mill. kr. I tillegg til innholdet i selve søknaden, har det også vært dialog og avholdt møter mellom klubben og kommunen på administrativt nivå høsten 2013. I søknaden fremgår det og behov for å tilpasse seg de nye sikkerhetsforskriftene når det gjelder banegjerde, noe som innebærer at nye regler (påbud/internasjonale krav) om bruk av luftgjerde for å kunne få tildelt nasjonale og internasjonale løp vil bli vedtatt gjeldende fra og med sesongen 2014/2015.

En trenger luftgjerde for å kunne få tildelt prestisjestejvner, så som Norgesmesterskap eller landskamper, og for å kunne få mulighet til å skaffe seg inntekter i den forbindelse. Ellers bortfaller størsteparten av inntektgrunnlaget til klubben. Det er innhentet pris her fra utlandet som mest sannsynlig vil ligge ett sted mellom 300-350 000 kr.

Det har nylig i oktober 2013 blitt klart at nye retningslinjer/bestemmelser gjør det mulig for kommunen å øke søknadsbeløp på spillemidler for denne type anlegg som speedwaybanen opp til 1,0 mill.kr fra opprinnelig 0,7 mill. kr.

Det er viktig med fortsatt aktivitet på anlegget pga. faren for ikke å få spillemidler på anlegget dersom bruken av anlegget innstilles. At man nå har fått aksept for å øke spillemiddelsøknaden med 300 000 kr gir kommunen noe økt handlerom her i denne saken hvor rådmannen anbefaler at dette sees delvis i sammenheng med klubbens behov for nytt sikkerhetsgjerde

Rådmannen erkjenner og setter pris på den store dugnadsinnsatsen som er lagt ned i klubben. Rådmannen foreslår videre at bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysordningen 2013. Midlene finansieres ved 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond. Det vil bli tatt hensyn til idrettsetatens bidrag her når rådmannen vurderer enhetens årsresultat for 2013.

Å slette gjelda, helt eller delvis, vil og kunne få uheldige virkninger og skape presedens for andre lignende saker så rådmannen vil anbefale å være forsiktig når det gjelder ettergivelse av slik gjeld på prinsipielt grunnlag, og forslår derfor at søknad om ettergivelse av gjeld avslås samtidig som økning i spillemidler med 300 000 kr forslås tillagt prosjektets opprinnelige budsjetttramme, og at 300 000 kr tilbakeleveres kommunens kapitalfond.

Forslag til vedtak

1. Bystyret avslår søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.
2. Bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysordningen 2013. Midlene finansieres ved 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond.
3. Økning i spillemidler med 300 000 kr tillegges prosjektets opprinnelige ramme og går til inndekning av tidligere overforbruk i prosjektet. 300 000 kr tilbakeføres til kommunens kapitalfond.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykte vedlegg:

- Søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.
- Garanti vedrørende utvidelse av motorsportanlegg/speedwaybane i Skibåsen.
- Brev med varslings om at faktura ikke godkjennes fra NMK Kristiansand sin side.
- Bilder fra speedwaybanen.

Utrykte vedlegg

- Søknad til Kulturdep. fra Norsk motorklubb Kristiansand på bidrag til luftgjerde.
- Regnskap for prosjekt bygging av ny speedwaybane.
- Regnskap 2012 og budsjett 2013.

1. Innledning

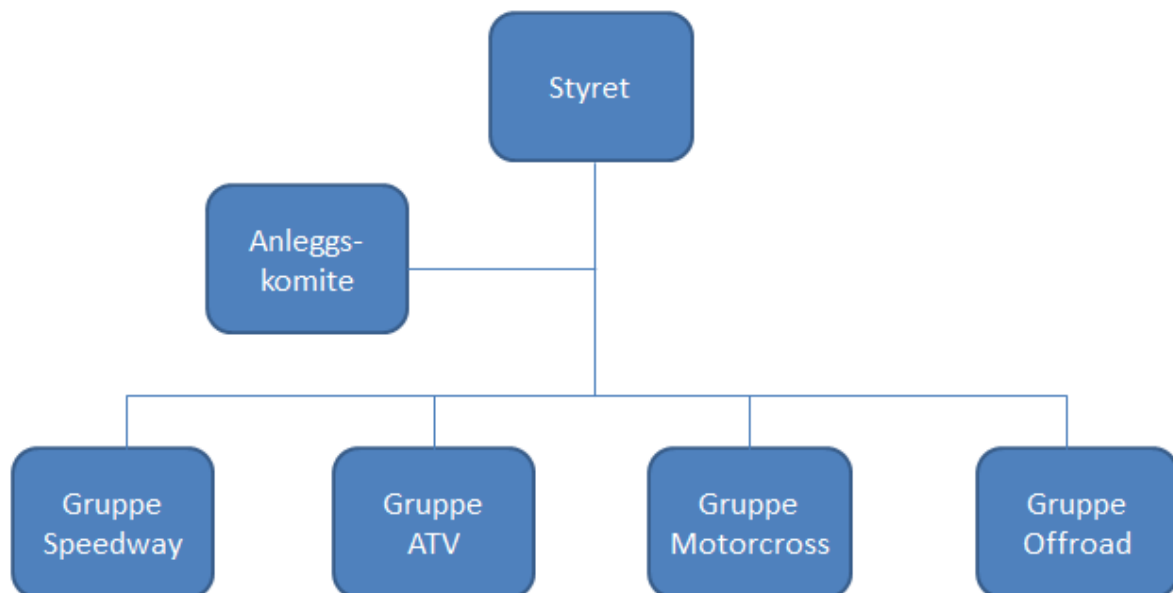
Kemneren i Kristiansand mottok 16.mai 2013 søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand (NMK) med 300 000 kr. Bakgrunnen for søknaden til NMK gjelder byggingen av ny speedwaybane i Skibåsen hvor det fremkommer av søknaden at «*Det ble av tidligere styreleder/styre underskrevet på en garanti det senere har fremkommet at de trodde var en garanti for overskridelser av budsjetterte kostnader for å bygge speedwaybanen og har ikke forstått innholdet i en slik avtale eller garanti*».

2. Historikk

Norsk motorklubb Kristiansand ble stiftet 26.februar 1948. Klubben driver i dag Sørlandsparken Speedwaybane. Anlegget eies av kommunen, mens deler av tomten som anlegget står på eies av Kristiansand Næringssselskap AS (KNAS). Kommunen ved Idrettsetaten dekker årlig leie av tomten til KNAS med 80 000 kr.

Ny bane stod ferdig bygget sommeren 2010, og det har siden da blitt arrangert treninger, Norgesmesterskap og NM-runder (Norgescup), samt runder i Norsk Speedway Liga (1. og 2.divisjon). Sørlandsparken Speedwaybane er en nasjonalt godkjent bane med lengde på ca. 285 meter og 3-5 % dosering/helning på banen. Banebredden er 11 meter på langsidene og 15 meter i svingene. Banedekket består av sand og leire. Banen består av depot med plass til 18 sykler. Klubben har i dag i overkant av 120 medlemmer.

Klubben er i dag organisert med ett styre, en anleggskomite og 4 aktivitetsgrupper (Speedway, ATV, Motorcross og Offroad):

Ut fra klubbens hjemmeside¹ kan en lese at hvem som helst som er interessert i å komme og prøve å kjøre kan forsøke dette gratis ved å komme innom en av treningene til klubben som foregår på tirsdager fra 17.00-19.00 eller på lørdager fra 13.00-17.00. Klubben driver og utleie av 4-hjulinger hvor elever ved Krossen skole er blant leietakerne her i SFO-tiden. De

¹ <http://www.nmk-kristiansand.no>

har vært her en gang hvert halvår i 2013 og gitt klubben beskjed om at de ønsker å fortsette samarbeidet videre i 2014.

3. Bygging av ny speedwaybane

Høsten 2008 i forslag til handlingsprogram 2009-2012 ble prosjektet «Fullføre speedwaybanen i Skibåsen» omtalt som prioritert investeringsprosjekt nr. 5 utenfor rammen (I 5) med følgende tekst under kultursektorens budsjettforslag:

I 5. Fullføre speedwaybanen i Skibåsen - 6,5 mill. kr.

NMK har opparbeidet dagens bane etter stor dugnadsinnsats. Banen er 185 meter lang, mens normal størrelse for såkalt rundbane er 265 meter. Utbygging til full banestørrelse forutsetter leie av nabotomt som eies av KNAS. Intensjonsavtale om leie er nå inngått, og leiepris er beregnet til ca. 80.000 kroner per år. Det er også inngått avtale om at dersom KNAS i fremtiden vil omdisponere bruken av tomten til annen virksomhet, så er det KNAS sitt ansvar å finne tomt og etablere ny bane.

For at anlegget i Skibåsen skal kunne ferdigstilles, må terrenget i tilleggsarealet bygges opp til riktig høyde, samt at banen må gis toppdekke og sikkerhetsgjerde.

Anlegget vil være spillemiddelberettiget dersom banen bygges ihh til godkjente mål og tegninger samt depot for 20 sykler og dommertårn etableres.

NMK har innhentet 2 anbud, hvorav 6,5 mill er det billigste.

<i>ANLEGG</i>	<i>BRUTTO INVESTERING</i>	<i>SPILLEMIDLER</i>	<i>NETTO INVESTERING</i>	<i>DRIFTSUTGIFTER PR ÅR</i>
<i>Speedwaybane</i>	<i>Ca 6,5 mill</i>	<i>0,7 mill</i>	<i>Ca 5,8 mill</i>	<i>0,08 mill (leie av tomt) (NMK påtar seg alt øvrig drifts- og vedlikeholdsansvar)</i>

Prosjektet var satt opp på femteplass over kultursektorens «prioriterte investeringsprosjekter utenfor rammen» med en total kostnad på 6,5 mill. kr som var det billigste av de 2 anbudene klubben hadde innhentet. Etter besøk hos flere av de ulike partigruppene i budsjettprosessen utover høsten 2008, samt nyere kostnadsberegninger ble det lagt inn 2,5 mill. kr² samlet sett under budsjettbehandlingen/i vedtatt budsjettet til dette investeringsprosjektet (hhv. 2 mill. kr i 2009 og 0,5 mill. kr i 2010).

Man kom tidlig i gang med en arbeids-/prosjektgruppe på nyåret 2009 med representanter fra NMK, kommunen og SørlandsConsult (oppkjøpt av COWI i løpet av byggeprosessen). Det ble holdt befaring med informasjon og oppdragsbeskrivelse på anlegget den 25.03.2009 hvor representanter fra 12 ulike entreprenørselskaper deltok. Det ble videre opplyst om at «anbudsfristen utløper 03.04.2009 kl. 13.00 med påfølgende anbudsåpning rett etter anbudsfristens utløp». Oppstart anleggsarbeider ble satt til siste uka i april 2009 med frist for

² Vedtatt Handlingsprogram 2009-2012 Kristiansand kommune. s.45.

<http://kristiansand.kommune.no/Documents/Vedtatte%20HP/Vedtatt%20HP%202009-2012.pdf>

ferdigstillelse i løpet av juli 2009. De fikk inn priser fra hele 10 leverandører på anbudet og fikk dermed en god pris/konkurranse på oppdraget. Lavest innkomne anbud fra Lindland Maskin AS var på i overkant av 3,0 mill. kr (brutto) og inkludert kostnader for oppmåling, geolog, rådgivertjenester, byggeledelse og en liten avsatt reserve på ca. 8 % kom man oppi 3,5 mill. kr samlet sett for prosjektet, noe som da oversteg det opprinnelig avsatte budsjett med totalt 1,0 mill. kr for hele perioden.

Det var dermed behov for å be om utvidede rammer i 1.tertialrapport for 2009 hvor man fikk aksept for å flytte bevilgningen på 0,5 mill. kr fra 2010 til 2009, samt ved å inkludere 0,7 mill. kr i spillemidler som en del av prosjektets finansiering, og ved at klubben stilte opp med garanti for inntil 0,3 mill. kr så var prosjektet fullfinansiert og klart til å starte opp med kostnadsramme på opptil 3,5 mill. kr.

Klubbens garanti innebar at dersom prosjektet gikk i balanse med kostnad 3,5 mill. kr (jfr. mottatt anbudssum og med ekstra dekning for uforutsette utgifter/reserve på 260 000 kr) så ville NMK Kristiansand være pliktig til å dekke 300 000 kr. Dersom det ikke ble behov for bruk av den avsatte reservepotten som inngikk i prosjektets budsjetttramme, og at kostnaden for anlegget havnet i balanse ellers ville da totalkostnaden blitt på 3,240 mill. kr. I så tilfelle ville klubben måtte dekket 40 000 kr (overskytende av kommunal finansiering opp til 3,2 mill. kr brutto). Dvs. de kostnader som oversteg 3,2 mill. kr³ oppad til 3,5 mill. kr ville klubben måtte stå til ansvar for. Eventuelle mindrekostnader under 3,5 mill. kr skulle gått til å avkorte klubbens finansielle bidrag til anlegget, mens eventuelle merkostnader utover 3,5 mill. kr hadde derimot klubben intet ansvar eller risiko for og måtte evt. dekkes av kommunen om så ble tilfelle.

Behov for utvidet finansiering⁴ forsinket den opprinnelig ønskede fremdriftsplanen. Sammen med flere andre forhold som endrede mengdeforutsetninger på overskuddsmasse som måtte fjernes, en værhard vinter med vanskelige arbeidsforhold, og det faktum at Lindland Maskin AS vant et anbud med veiarbeider på Riksvei 9 i samme periode gjorde at anlegget ikke stod klar til overtakelse før sommeren 2010.

Den 15.06.2010 ble det hold overtakelsesbefaring. Av protokollen fra overtakelsesbefaringen som er signert av entreprenøren (Lindland Maskin AS), byggherre (kommunen) og representant fra NMK fremkommer det at *«mangler som er spesifisert under pkt. 4 i denne protokoll, skal rettes av entreprenøren innen uke 24/2010»*. Videre fremkommer det av referatet at *«Generelt sett var også NMK enig i at banen i dag fremstår som det ble drøftet i mange byggemøter underveis, og at NMK har vært en avgjørende regifører i denne prosessen»*. Endelig ferdigattest forelå 02.07.2010, og banen var dermed klar til å tas i bruk. På tross av dette synes det ikke å være helt enighet om når banen faktisk stod ferdig da det på klubbens nettsider er å lese at *«banen var ferdig bygget våren 2011»*. Videre fremkommer det i søknaden og at *«Overtagelsen av anlegget ble gjort selv om det er, også pr. d.d. ikke er fullførte ting, iflg. anbud»*⁵ (men at dette nå sees på som et tilbakeleggende stadium).

16.08.10 ble det avholdt møte mellom idrettsetaten og COWI for å drøfte forhold blant annet knyttet til ferdigstillelse og kontroll av reklamasjonspunktene i referatet fra

---

³ Kommunal finansiering bestående av 2,5 mill. kr i ordinær bevilgning + spillemidler med 0,7 mill. kr.

⁴ Endelig godkjent ved behandling av 1.tertialrapport i bystyret 17.06.2009.

⁵ Klubbens søknad gjøres nærmere rede for i kap. 4.

overtakelsesbefaringen. Videre ble forhold rundt sluttoppgjør og regnskap, samt gjennomgang av endringsmeldinger og justeringer i byggetiden på prosjektet gjennomgått.

Endelig kostnad på prosjektet endte på 3 812 789 kr som innebar en overskridelse med 312 789 kr ift. vedtatt kostnadsramme. Merforbruket ble vedtatt dekket av kommunens kapitalfond i 2.tertialrapport i 2011. Dermed manglet bare bidrag fra NMK med 300 000 kr og mottak av spillemidlene før prosjektet kunne avsluttes. Som forklaring på merforbruket nevnes det at nabotomt eid av KNAS var tilført mer masse enn tidligere oppmålinger viser og at deler av den gamle massen også måtte skiftes ut. Banen måtte løftes noe i forhold til terrenget hvor det måtte tilføres ekstra masse til banen. Samtidig som det ble det tatt ut mer sprengningsmasse fra området enn forutsatt som igjen førte til ekstra kostnader ifm. lasting, og transport for å bli kvitt en større mengde overskuddsmasse. Samtidig har andre poster blitt regulert ned, blant annet har mengden og omfanget av fjellsikring blitt redusert kraftig i forhold til opprinnelig kontrakt.

Idrettsetaten har over lengre tid forsøkt å få klubben i tale vedrørende denne saken for å få dem til å dekke sin andel av anlegget slik det var avtalt. Så, tidlig våren 2012 sendte Idrettsetaten klubben en faktura på 300 000 kr merket med «*NMK Kristiansands tilskudd til utvidelse av speedwaybanen*» så tok klubben kontakt og kom med ett svarbrev hvor det stod at «*det varsles herved om at faktura ikke godkjennes fra NMK Kristiansand sin side og det er dermed i dissens på mottatt krav*».

Etter dette har saken havnet hos Kemneren i Kristiansand hvor det er inngått midlertidig avtale med kun betaling av avdrag på 2 500 kr i måneden foreløpig og ikke belastning av rentekostnader. En avtale som skulle tilsi full nedbetaling over 10 år. Denne var tidsbegrenset og skulle reforhandles i desember 2012, men dette har drøyd ut fra kommunens side som følge av bytte av innfordringssystem og vil bli fulgt opp i nærmeste framtid.

4. Søknad om ettergivelse av gjeld og behov for nytt luftgjerde og traktor

Kemneren i Kristiansand mottok 16.mai 2013 søknad fra Norsk motorklubb Kristiansand hvor det søkes fra klubben om full innfrielse av deres gjeld på 300 000 kr samtidig som de stiller spørsmålstegn vedrørende fortolkning av den signerte avtalen som klubben tidligere har inngått. Videre skisseres i søknaden litt om den store dugnadsinnsats som er gjort i klubben de senere år, litt om klubbens økonomiske utfordringer, samt behovet for en ny traktor og sikkerhetsgjerder som tilfredsstillers dagens nye krav.

I tillegg til innholdet i selve søknaden, har det også vært dialog og avholdt møter mellom klubben og kommunen på administrativt nivå høsten 2013. Det skal avholdes årskonferanse i Norsk Motorsport Forbund (NMF) i Tønsberg helgen 14.-15.november 2013. Her vil nye regler (påbud/internasjonale krav) om bruk av luftgjerde for å kunne få tildelt nasjonale og internasjonale løp bli vedtatt gjeldende fra og med sesongen 2014/2015. En trenger luftgjerde for å kunne få tildelt prestisjestevner, så som Norgesmesterskap eller landskamper, og for å kunne få mulighet til å skaffe seg inntekter i den forbindelse. Ellers bortfaller størsteparten av inntektst grunnlaget til klubben. Det er innhentet pris her fra utlandet som mest sannsynlig vil ligge ett sted mellom 300-350 000 kr, og med 300 000 kr skyldig ovenfor kommunen allerede så finner klubben det svært vanskelig å få til å finansiere kjøp av

ett slikt sikkerhetsgjerde. Nå har imidlertid klubben levert inn søknad den 11.11.13 til «Utstyrsordningen 2013»⁶ som er ett tiltak med midler fra Kulturdepartementet og Norsk Idrettsforbund hvor en kan søke delfinansiering på kjøp av utstyrsmidler. Maksimalt tilskudd er 300 000 kr og tilskuddssatsen settes til maksimalt en tredel av utstyrskostnaden (av reelle kostnader). I tillegg har klubben opprettet dialog med Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand hvor det og planlegges å sende inn søknad til stiftelsen på medfinansiering av sikkerhetsgjerde i nærmest framtid.

Til nå har klubben lånt en traktor gratis fra en av klubbens medlemmer (mot å betale for vedlikehold- og serviceutgifter på denne) for å kunne vedlikeholde og preparere banen under løp og trening. Denne traktoren er nå på det nærmeste ikke brukende lenger slik at klubben trenger «sårt en traktor til dette formål selv». Kostnad for en ny «brukttraktor» som dekker klubbens behov vil kunne forventes å ligge ett sted mellom 60-100 000 kr⁷. Med unntak av dette er det og etterslep på utstyrsparken hvor en ønsker å fornye deler av 4-hjulingsparken. Stipulert kostnad er 30-50 000 kr hvor NMK vil kunne søke midler/støtte og dermed bare må ut med ca. 1/3 av kostnaden for dette selv. I tillegg har man slitt med dårlig drenering på banen slik at ved dårlig vær har store deler av overflategrusen «rent» av banen (som heller innover mot midten). Det er derfor behov for å støype en murkant langs innerkanten av anlegget (se vedlagte bilder), samt etterfylle banen med 750 tonn pukk og singel. Kostnad for dette samlet sett (30 m³ betong tilkjørt pluss støpejern og 750 tonn tilkjørt singel og pukk) vil kunne oppnås til rundt 100 000 kroner forutsatt en stor egeninnsats her.

Rådmannens kommentarer og vurderinger til søknaden drøftes nærmere under kap. 6.

5. Spillemidler

Spillemiddelsøknad for anlegget ble opprinnelig innvilget med 700 000 kr i støtte. Spillemidler betales normalt ut 2-5 år etter ferdigstilling av ett anlegg/prosjekt. Speedwaybanen har ikke nådd opp i årets fordeling av spillemidler slik at godkjent søknad vil måtte fornyes i 2014. Her har det nylig i oktober 2013 blitt klart at nye retningslinjer/bestemmelser har gjort det mulig for kommunen å øke søknadsbeløp på spillemidler for denne type anlegg opp til 1,0 mill.kr, noe vi har fått aksept for i Kulturdepartementet⁸. Rådmannens anbefaling for bruk av økte spillemidler redegjøres for avslutningsvis under kap.6

6. Rådmannens anbefalinger

Uavhengig av fortolkning av avtalen vedrørende klubbens bidrag i prosjektet så endte prosjektet opp med ett merforbruk som mer enn oversteg klubbens avtalte bidrag i prosjektet. Med det i bunn kan det i utgangspunktet ikke være noen juridisk tvil om at klubben plikter å dekke 300 000 kr jfr. inngått avtale som lå til grunn når en gikk i gang med prosjektet.

Garantien vedrørende utvidelse av motorsportanlegg/speedwaybane i Skibåsen sier ingenting om at dette skulle gjelde ved eventuelle overskridelser da det hele tiden har vært

⁶ Ramme til fordeling i 2013 er på 25,2 mill. kr.

http://www.idrett.no/tema/stotteordninger/Documents/IDRETT-647028-v1-Infoimasjon_om_utstyrsordningen_2013.pdf

⁷ Pris gjengitt av klubbens styreleder med referanse til annonser på brukte traktorer på www.finn.no

⁸ Fått dette endelig bekreftet på mail 1.oktober 2013.

forutsatt at klubben skulle være med å dekke en andel av kostnadene her selv innenfor en ramme på 3,5 mill. kr (som og har vært tilfelle i andre saker innen idrettsfeltet de senere år). Det har hele tiden vært ett klart premiss gjennom avtale med kommunen om at bidrag med inntil 300 000 kr fra klubben skulle inngå i finansieringen av anlegget med en bruttoramme på 3,5 mill. kr. Dersom anlegget ble billigere ville klubbens forpliktelser blitt redusert tilsvarende som forklart tidligere.

I søknadsbrevet om ettergivelse av gjeld, som tidligere nevnt, antydes det og at anlegget ikke var ferdigstilt sommeren 2010 iflg. anbud (noe som var ett år forsinket ift. opprinnelig planlagt fremdriftsplan⁹), selv om klubben signerte på overtakelsesprotokollen. Den største enkeltfaktoren som bidro til forsinkelsen var at anleggsarbeidet ikke kom i gang som forutsatt våren 2009, ettersom den vedtatte investeringsrammen ikke var stor nok til å møte kostnadene i noen av de mottatte anbudene (hvor prisene ble en del dyrere enn hva som ble lagt til grunn i de opprinnelige bevilgningene til prosjektet). Dermed måtte en vente til tilleggs-/fullfinansieringen kom på plass gjennom bystyrebehandling av 1.tertialrapport 2009 i juni måned.

Siden byggingen av den nye banen har det vært skifte av styreleder i klubben 2 ganger. Det har vært gjennomført møte mellom ny styreleder i klubben og kommunen på administrativt nivå, og det virker nå som klubben fremstår som mer profesjonell ovenfor kommunen enn tidligere. Som beskrevet i klubbens søknad om ettergivelse av gjeld så er de en god dugnadsgjeng som har sørget for etablering klubbhus og dommertårn, samt bygget depot med overbygg på 40x4 meter. Enkelte medlemmer har og stilt opp med egne midler (betalt noen av regningene selv) og stipulert dugnadsinnsats her er antydnet til å ligge mellom 250-300 000 kr. I tillegg stipulerer klubben at den lange anleggstiden med forsinkelser har medført et tap på rundt 450 000 kr ift. muligheter for å motta tilskudd og stønader, samt at de ikke har hatt mulighet til å arrangere aktiviteter på banen under den lange anleggsperioden.

Klubben har i dag en anstrengt økonomi med tilnærmet null kroner på konto. Det er og behov for å tilpasse seg de nye sikkerhetsforskrifter når det gjelder banegjerde og klubben sier i søknaden at de de er avhengig av å få støtte og låne penger til dette formål, noe som sies å være vanskelig, om ikke umulig, med en så stor gjeld hengende på klubben.

Rådmannen erkjenner og setter pris på den store dugnadsinnsatsen som er lagt ned i klubben. Tallet på mulig stipulert tap på rundt 450 000 kr ift. muligheter for å motta tilskudd og stønader, samt ikke å ha hatt mulighet til å arrangere aktiviteter på banen under den lange anleggsperioden er nok en bruttostørrelse slik at det «reelle» tapet her er nok langt mindre enn det som hevdes i søknaden i så måte. Videre setter en pris på den innsats og det tilbud som gis overfor elever ved Krossen skole som er ute på banen og kjører 4-hjulinger i SFO-tiden her fra tid til annen.

Det er viktig med fortsatt aktivitet på anlegget pga. faren for ikke å få spillemidler på anlegget dersom bruken av anlegget innstilles. Dersom alternativt anlegget skulle bli nedlagt, kan ikke kommunen lenger søke om midler. Og eventuelle utbetalte spillemidler skal tilbakebetales dersom anlegget legges ned. Rådmannen vurderer faren for at kommunen ikke skal få spillemidler på anlegget som liten. I ett «worst-case» scenario ser rådmannen for seg at Speedwayklubben begjærer oppbud, og at kommunen taper fordringen på 300 000 kr. At ikke klubben, eller en alternativ aktør/klubb skal være interessert i å fortsette, og holde til og

---

⁹ Ønsket fremdriftsplan fra før en fikk inn anbudsprisene.

bruke dette nye anlegget i årene fremover synes lite sannsynlig. Av den grunn vurderer rådmannen risikoen for å tape 1 mill. kr i spillemidler som følge av anlegget legges ned/avvikles som forholdsvis liten.

At man nå har fått aksept for å øke spillemiddelsøknaden med 300 000 kr gir kommunen noe økt handlerom her i denne saken hvor rådmannen anbefaler at dette sees delvis i sammenheng med klubbens behov for nytt sikkerhetsgjerde. Selv om det ikke er direkte sammenheng mellom de økte spillemidlene kommunen nå vil være berettiget til å motta for anlegget, og tilskuddet en anbefaler å gi klubben, er det klart det ville vært vanskeligere å anbefale dette alt annet likt med den pressede økonomiske situasjonen kommunen nå står oppi. Det som taler for å bidra til at klubben kan skaffe seg nytt sikkerhetsgjerde er at en ikke lenger vil kunne få tildelt nasjonale- og internasjonale stevner/landskamper under de nye sikkerhetsforskriftene uten et slikt gjerde i fremtiden, og at klubbens muligheter til å skaffe seg inntekter vil dermed være begrenset (og som igjen vil være negativt med tanke på mulighet for tilbakebetaling av midlene klubben skylder kommunen). Rådmannen foreslår derfor at bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysordningen 2013. Midlene finansieres ved bruk av 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond. Det vil bli tatt hensyn til idrettsetatens bidrag her når rådmannen vurderer enhetens årsresultat for 2013.

Rådmannen ser og klubbens behov for anskaffelse av en ny traktor, uten at en kan anbefale/finne rom for tildeling av midler til dette formål og på nåværende tidspunkt.

Å slette gjelda, helt eller delvis, vil og kunne få uheldige virkninger og skape presedens for andre lignende saker så rådmannen vil anbefale å være forsiktig når det gjelder ettergivelse av slik gjeld på prinsipielt grunnlag.

Løsningen innebærer dermed at klubben fremdeles vil være skyldig de 300 000 kr minus allerede betalte avdrag gjort iht. midlertidig inngått betalingsavtale med kemneren, men at klubben får på plass friske midler som vil være med å kunne delfinansiere nytt luftgjerde som sees på som svært nødvendig. Videre vil den tidsbegrensede avtalen med kemneren som opprinnelig skulle vært reforhandlet i desember 2012 bli fulgt opp i nærmeste framtid.

Når det gjelder økte spillemidler med 300 000 kr ift. opprinnelig budsjett så foreslår rådmannen at disse i sin helhet tillegges prosjektets opprinnelige budsjetttramme, og går til inndekning av tidligere overforbruk i prosjektet. 300 000 kr tilbakeføres til kommunens kapitalfond.

Rådmannen anbefaler derfor i tre vedtakspunkter at bystyret først avslår søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand, og deretter at Norsk motorklubb Kristiansand gis ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysrordningen 2013. Og avslutningsvis at økte spillemidler brukes til å nedbetale tidligere merforbruk i prosjektet som har blitt finansiert av kommunen. Forslag til vedtak lyder som følger:

1. Bystyret avslår søknad om ettergivelse av gjeld fra Norsk motorklubb Kristiansand.
2. Bystyret bevilger Norsk motorklubb Kristiansand ett tilskudd på 100 000 kr som delfinansiering av nytt luftgjerde under forutsetning av godkjent søknad og medbevilgning fra Kulturdepartementet gjennom Utstysrordningen 2013. Midlene finansieres ved 100 000 kr fra idrettsetatens disposisjonsfond..
3. Økning i spillemidler med 300 000 kr tillegges prosjektets opprinnelige ramme og går til inndekning av tidligere overforbruk i prosjektet. 300 000 kr tilbakeføres til kommunens kapitalfond.

Punkt 147/13: Søknad om etablering av veteranmonument

Bilag

Vedtak BYUTVI, 14112013, Sak 219/13, Søknad om etablering av veteranmonument

Vedtak KULTUR, 20112013, Sak 71/13, Søknad om etablering av veteranmonument

Søknad om støtte til og etablering av Veteranmonument.pdf

Måltegning monument.pdf

Søknad "Veteranmonument" Uttalelse fra Parkvesenet

147-13.mp3

Dato 25. september 2013
Saksnr.: 201201678-10
Saksbehandler Pål Karsten Kristensen

Saksgang
Byutviklingsstyret
Kulturstyret
Bystyret

Møtedato
14.11.2013
20.11.2013
27.11.2013

Søknad om etablering av veteranmonument

Saken gjelder en søknad fra Norges Veteranorganisasjon for Internasjonale Operasjoner (NVIO) om etablering av et veteranmonument. Søknaden omhandler både plassering av monumentet og dekning av kostnader rundt etablering og avdukingsseremoni.

Rådmannen har i denne saken valgt å be bystyret om å fatte en avgjørelse, selv om dette ikke er nødvendig etter retningslinjene for slike saker. Årsaken er ulike syn på saken i administrasjonen og et sterkt engasjement i en følelsesladet sak.

NVIO foreslår tre mulige plasseringer: Tresse, Lasarethøyden på Odderøya og ved Arkivet. For NVIO er det to sentrale begreper som har vært førende for valg av sted: Synlighet og tilgjengelighet. På basis av dette har de vurdert en plassering i Tresse som den best egnede. Det er også plasseringen de søker spesielt om i søknaden. Det er i saksbehandlingen gjort en vurdering av de alternativene som er foreslått av søker. I tillegg har en plassering på Gimlemoen og andre områder på Odderøya vært oppe til vurdering.

Montering og en opparbeiding av området ved Tresse som skissert i søknaden, er beregnet til å ha en total kostnad på kr 300 000. En avdukingsseremoni anslås til å komme på omkring 40 000,-. Det startes en dialog med NVIO og Vest-Agder fylkeskommune, som også har mottatt denne søknaden, angående finansiering av monumentet. Et eventuelt bidrag fra Kristiansand kommune vurderes i neste tertialgjennomgang.

Parkvesenet har under arbeid en helhetlig plan for Tresse som skal opp som sak i byutviklingsstyret i løpet av høsten. De vil her presentere det arbeidet og den planleggingen som så langt er gjort i området. De vil også komme med forslag til prioritering av innsats og strategiutvikling fremover. Parkvesenet mener at et monument/minnepark ikke passer inn i det planlagte konseptet som Tresse ønskes bygget ut etter, med utgangspunkt i lek, idrett og aktivt friluftsliv i by. Teknisk direktør og Parksjefen anbefaler derfor en plassering på Odderøya. En slik plassering vil også sannsynligvis innebære lavere kostnader ved etableringen av monumentet.

Rådmannen og Kulturdirektøren ønsker å etterkomme NVIOs ønske om en plassering i området Tresse og støtter argumentasjonen som ligger til grunn for dette i søknaden. Det er imidlertid ikke mulig å gi en nøyaktig plassering før helhetsplanen for Tresse kommer opp til politisk behandling. Den nøyaktige plasseringen i området vil dermed ikke bli vedtatt før i behandlingen av denne planen i byutviklingsstyret.

Kristiansand kommune anerkjenner den innsatsen veteranene har gjort i fredsbevarende operasjoner. Det de og deres familier har ofret har bidratt til å skape fred og stabilitet i verden

og sikkerhet og trygghet for oss i Norge. Dette fortjener en heder og anerkjennelse. Rådmannen støtter derfor arbeidet med etableringen av et veteranmonument.

Forslag til vedtak

1. Monumentet tillates plassert i området Tresse. Nøyaktig plassering vedtas i helhetsplan for Tresse.
2. Finansiering som omsøkt innvilges ikke. Kommunen går i dialog med Norges Veteranorganisasjon for Internasjonale Operasjoner og Vest-Agder fylkeskommune om fordeling av kostnader.

Tor Sommerseth
Rådmann

Stein Tore Sorthe
Kulturdirektør

Vedlegg:

- Søknad om støtte til etablering av Veteranmonument
- Måltegning monument
- Søknad «Veteranmonument» Uttalelse fra Parkvesenet

Bakgrunn for saken

Saken gjelder «søknad om støtte til "veteranmonument" samt etablering i kristiansand by», datert 19.03.2013. Avsenderen av søknaden er Norges Veteranorganisasjon for Internasjonale Operasjoner (NVIO) ved Einar Haarberg. Søknaden omhandler både søknad om plassering av monumentet og dekning av kostnader rundt montering av monumentet og opparbeiding av området rundt, samt kostnader til avdukingsseremoni.

Kristiansand kommune har ikke noe monument som symboliserer norske soldaters innsats i ulike konfliktområder etter 2. verdenskrig. Muligheten for å markere og hedre deres innsats er derfor begrenset. Spesielt merkes dette 8. mai (Forsvarets veterandag), 24. oktober (FN-dagen) og første søndag i november (Forsvarets minnedag). Etablering av et veteranmonument vil være Forsvarets eneste, og fremtidige, behov for å markere og hedre norske soldaters innsats (hjemme som ute).

Saken vedrørende plassering er ikke sendt til rådgivende kunstutvalg for vurdering ettersom monumentet ikke har en kunstnerisk utforming, men består av ferdig tilvirkede steinelement. Det er heller ikke andre kunstneriske element i det konkrete området som er foreslått. En vurdering i rådgivende kunstutvalg vil kunne bli aktuelt når en nøyaktig plassering skal foretas.

Rådmannen har i denne saken valgt å be bystyret om å fatte en avgjørelse, selv om dette ikke er nødvendig etter retningslinjene for slike saker. Årsaken er ulike syn på saken i administrasjonen og et sterkt engasjement i en følelsesladet sak.

Plassering

NVIO foreslår tre mulige plasseringer: Tresse, Lasarethøyden på Odderøya og ved Arkivet. For NVIO er det to sentrale begreper som har vært førende for valg av sted: Synlighet og tilgjengelighet. På basis av dette har de vurdert en plassering i Tresse som den best egnede. Det er også plasseringen de søker spesielt om i søknaden.

Det er i saksbehandlingen gjort en vurdering av de alternativene ønsket av søker. I tillegg har en plassering på Gimlemoen og andre områder på Odderøya vært oppe til vurdering.

Tresse

NVIO viser til at Tresse har lange militære tradisjoner og den ønskede plasseringen gir god beskyttelse mot vær, vind og støy. Det er faktisk mulig å karakterisere stedet som en fredfull plett i det ellers så travle og støyende sentrumsområdet. Området for øvrig gir gode muligheter for å parkere for de som er bevegelseshemmet, samtidig som mennesker lett kan bevege seg med både rullator og rullestol. Stedet gir muligheter for både mindre og større markeringer/seremonier. Det vil være plass for mindre grupper på den ene siden samtidig som et kompani, eller større avdeling, kan stille opp på den andre siden. Tresse i seg selv, med den trafikken som skjer vår, sommer og høst, vil være med på å synliggjøre monumentet og skape interesse.

Parkvesenet sier i sitt notat til søknaden at en minnepark ikke passer inn i det konseptet Tresse ønskes bygget ut etter, med utgangspunkt i lek, idrett og aktivt friluftsliv i by. Kommunedelplanen, sier at vi skal legge vekt på «urban grøntstruktur», der promenadenes parkområder skal tillegges aktivitetsskapende tiltak og flere møteplasser. Det kommet frem mange ønsker om disponering av arealer i Tresse og promenadeområdene ellers. Parkvesenet vil legge frem en helhetsplan for disponering av arealene i Tresse til politisk behandling.

Lasarethøyden på Odderøya

Lasarethøyden på Odderøya har også lange militærhistoriske tradisjoner. Stedet gir en meget god utsikt mot byen og festningen, men er sterkt utsatt for vær vind. Planer for Nodeviga som museumshavn, uavklarte planer for Vest-Agder-museet samt uavklarte planer for bruk av bygningene gjør at NVIO vurderer stedet som mindre interessant. Lasarethøyden er også en plass for saluttering, og det kan skape konflikt hva angår plassering av monumentet. Parkeringsmuligheter er begrenset.

I kontakt med interessenter på Lasarethøyden har disse elementene fra NVIO blitt bekreftet. Området er også regulert til museumsformål og en plasseringen av et monument/minneste her vil legge en del føringer for bruken av området som ikke er ønskelig.

Arkivet

NVIO ser selv på dette som det dårligste alternativet. Direktør Aslak Brekke ved Stiftelsen Arkivet anser heller ikke en plassering her som noe godt alternativ. Han påpeker at en eventuell offisiell henvendelse angående dette måtte vært oppe til styrebehandling, men at et slikt monument ikke ville passet inn i det konseptet som er bygd opp på arkivet. Hele deres virksomhet dreier seg rundt historiske hendelser. Norske veteraner i internasjonale operasjoner er ikke en avsluttet sak.

Gimlemoen

NVIO er forelagt et forslag om plassering på Gimlemoen, men dette er ikke noe de ønsker. Grunnen er utbyggingen av området som Universitetsområde og den usikkerheten dette skaper rundt en plassering.

Andre områder på Odderøya

En plassering på Odderøya, men ikke på Lasarethøyden, har også vært oppe til vurdering. NVIO er blitt forelagt dette alternativet muntlig og de stiller seg ikke avvisende til dette, men det er avhengig av hvilke alternativer på Odderøya som er aktuelle. Det som er blitt lagt vekt på i valget av Tresse er tilgjengelighet og synlighet. Noen av alternativene som finnes på Odderøya vil ha begrensede muligheter til å oppfylle disse kriteriene.

Parkvesenet mener det er mulig å finne en plassering på Odderøya som er egnet for monumentet og oppfyller de kriteriene NVIO har satt. Odderøya har allerede et minnesmerke over falne 9. april 1940. En plassering på Odderøya vil sannsynligvis innebære lavere kostnader ved etablering av monumentet enn en plassering i Tresse vil innebære.

Montering, opparbeiding og avduking

Montering og opparbeiding av området ved Tresse som skissert i søknaden er beregnet til å ha en total kostnad på kr 300 000. En avdukingsseremoni anslås til å komme på omkring kr 40 000.

Kostnadene er beregnet ut fra at parkanlegget er bygget opp symmetrisk om inngangspartiet fra Festningsgata med granittrapper og gangvei/sitteplasser i skifer. Det står at monumentet skal være universelt tilgjengelig. Dette krever at eksisterende to trinns trapp må erstattes av lang rampe, eventuelt at rampe legges parallelt med trapp. Vi har beregnet at plassen må være omkring 6 meter i diameter for at det skal være enkelt å komme rundt det, og 2 meters bredde på inngangen til sirkelen.

Det er ikke ønskelig fra Parkvesenets ståsted at hele rosehagen omdisponeres til en minnepark med planter fra aktuelle krigs innsatsområder. Det er heller ikke ønskelig at vedlikehold utføres av NVIO, da området har mange andre brukere og samarbeidspartnere. Eventuelt bidrag til vedlikehold må begrenses til selve monumentet.

Økonomiske konsekvenser

Det startes en dialog med NVIO og Vest-Agder fylkeskommune, som også har mottatt denne søknaden, angående finansiering av monumentet. Et eventuelt bidrag fra Kristiansand kommune vurderes i neste tertialgjennomgang.

Oppsummering og konklusjon

Kristiansand kommune anerkjenner den innsatsen veteranene har gjort i fredsbevarende operasjoner. Det de og deres familier har ofret har bidratt til å skape fred og stabilitet i verden og sikkerhet og trygghet for oss i Norge. Dette fortjener en heder og anerkjennelse. Rådmannen støtter derfor arbeidet med etableringen av et veteranmonument.

Parkvesenet har under arbeid en helhetlig plan for Tresse. Man vil her presentere det arbeidet og den planleggingen som så langt er gjort i området. De vil også komme med et forslag til prioritering av innsats og strategiutvikling fremover. Parkvesenet mener at et monument/minnepark ikke passer inn i det planlagte konseptet Tresse ønskes bygget ut etter, med utgangspunkt i lek, idrett og aktivt friluftsliv i by. Teknisk direktør og Parksjefen er derfor ikke enige i den innstillingen som foreligger. De anbefaler at man finner en egnet plassering på Odderøya.

Rådmannen og kulturdirektøren ønsker å etterkomme NVIOs ønske om en plassering i området Tresse, og støtter argumentasjonen som ligger til grunn for dette i søknaden. Det er imidlertid ikke mulig å gi en nøyaktig plassering før helhetsplanen for Tresse kommer opp til politisk behandling. Den nøyaktige plasseringen i området vil dermed ikke bli vedtatt før i behandlingen av denne planen i byutviklingsstyret.

Punkt 148/13: Formell navnsetting av kommunens administrasjonsbygg ved Torvet

Bilag

Vedtak NAVN, 25112013, Sak 9/13, Formell navnsetting av kommunens administrasjonsbygg ved Torvet

Vedtak KULTUR, 20112013, Sak 75/13, Formell navnsetting av kommunens administrasjonsbygg ved Torvet

Dato 30. oktober 2013
Saksnr.: 201310834-1
Saksbehandler Hanna Sofie Nystad

Saksgang

Kulturstyret
Navnekomite
Bystyret

Møtedato

20.11.2013
25.11.2013
27.11.2013

Formell navnsetting av kommunens administrasjonsbygg ved Torvet

Sammendrag

Kommuneadministrasjonen skal samles i rådhuskvartalet ved Torvet. Tidligere var sentraladministrasjonen spredt på flere bygninger. Det har blitt brukt flere ulike, og til dels overlappende navn på både bygninger og administrative enheter i bygningene.

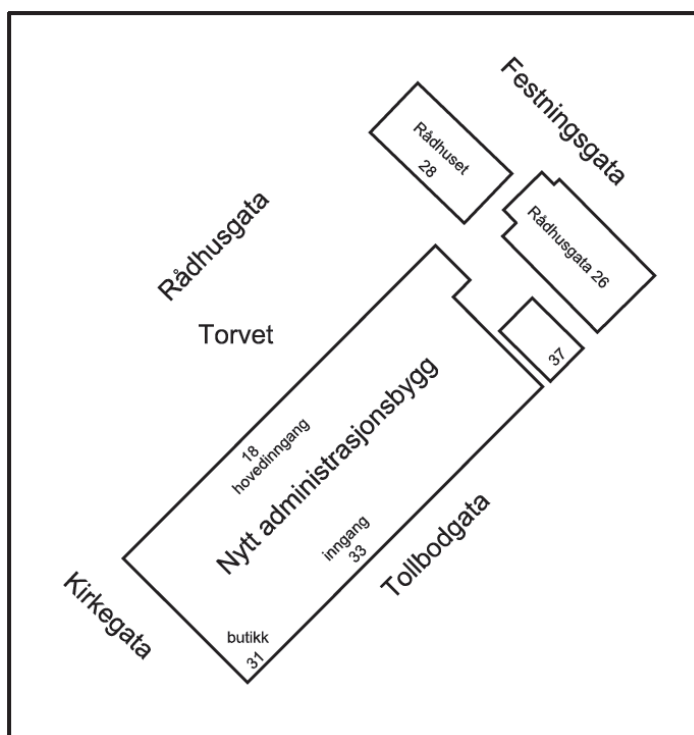
En arbeidsgruppe ble nedsatt for å se på navnespørsmålet. På sitt møte 22.10.2013 godkjente styringsgruppa for «Rådhusprosjektet» forslagene fra arbeidsgruppa.

Arbeidsgruppa har i sitt arbeid vektlagt å rydde opp i bruken av klengenavn og utdaterte begreper knyttet til bygningsmassen på Torvet. Man anbefaler at hele bygningsmassen nå kalles **Rådhuskvartalet**.

En rekke ulike alternativer og varianter har vært oppe til diskusjon, men konklusjonen er at det er nødvendig med **ett** navn på kommunens bygningsmasse på Torvet, og at ingen andre navn gis anledning til å konkurrere med dette, verken i kommunens interne eller eksterne kommunikasjon. Navnet «Byhallen» var et av alternativene som ble forkastet. Dette navnet ville ikke være dekkende for den totale bygningsmassen, og det ville heller ikke være dekkende for alt innholdet verken i det nye administrasjonsbygget, eller i hele kvartalet.

Anbefalingen er derfor at alle bygningene omtales som Rådhuskvartalet og skilles fra hverandre med adresser. Det foreslås imidlertid at benevnelsen «Rådhuset» beholdes på bygningen som huser bystyre- og formannskapssalen. Ingen av de andre bygningene i Rådhuskvartalet skal ha eget navn.

Unike adresser er tildelt de enkelte bygninger og innganger i henhold til de regler som gjelder for adressetildeling. Adresser tildeles administrativt.

Alle bygningene og de viktigste adressene i Rådhuskvartalet er satt inn på skissen over.

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar **Rådhuskvartalet** som navn på kommunens samlede bygningsmasse på Torvet.
2. Bystyret vedtar at bygningen som huser formannskaps- og bystyresal fortsatt skal hete **Rådhuset**.

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Punkt 149/13: Nodeviga museumshavn – etablering av aktivitetsbygg

Bilag

Vedtak BYUTVI, 14112013, Sak 220/13, Nodeviga museumshavn – etablering av aktivitetsbygg

Vedtak KULTUR, 20112013, Sak 72/13, Nodeviga museumshavn – etablering av aktivitetsbygg

1. Disponeringsplan
2. Illustrasjoner av nytt aktivitetsbygg.pdf

Dato: 24.10.2013
Saksnr.: 201203451
Saksbehandler: Nils Olav Berge

Saksgang

Møtedato

Byutviklingsstyret	14.11.2013
Kulturstyret	20.11.2013
Bystyret	27.11.2013

Nodeviga museumshavn – etablering av aktivitetsbygg

Sammendrag:

Bystyret har gjort en rekke vedtak de siste årene vedrørende utviklingen av museumsområdet på Odderøya. Gjennom denne saken presenteres skisseprosjekt for første byggetrinn i Nodeviga, inkludert kostnadsoverslag og finansieringsplan. Dette er en direkte oppfølging av bystyrets vedtak fra juni 2011: Utviklingen av museumsområdet på Odderøya skal skje i fire faser, hvorav den første er «Etablering av museumshavn i Nodeviga».

Museumshavn i Nodeviga er en av lokalitetene i Nasjonal museumshavn i Kristiansand. Nodeviga skal være et viktig brohode og informasjonssenter i sentrum for aktivitetene i hele Kristiansandsfjorden, herunder Bredalsholmen, Bragdøya, Møvik fort med Kanonmuseum, Romsviga og fyrene. I tillegg skal deler av området være havn for mindre båter av historisk verdi og aktiviteter tilknyttet disse. Planene kan imidlertid gjennomføres uavhengig av museumsplanene for øvrig på Odderøya, da attraksjonen kan utvikles og driftes selvstendig. Museumshavna vil alltid romme en stor andel private båter, og tanken er å legge til rette for et aktivt, privat miljø for båtentusiaster med base i museumshavna og aktivitetsbygget.

Prosjekt Odderøya utvikling og Vest-Agder-museet (VAM) har i fellesskap utarbeidet planene, som bygger på VAM sin behovsutredning og reguleringsplanen fra 2008. Skisseprosjektet bygger på en helhetlig disponeringsplan for hele Nodeviga (vedlegg 1) og omfatter blant annet nytt aktivitetsbygg, utvidelse av bryggepromenade på neset mellom Lille og Store Nodeviga og frigjøring av sjøareal i Store Nodeviga til museale båter.

Aktivitetsbygget må ikke forveksles med planene for nytt formidlingsbygg, som skal være hovedarenaen for formidling av sørnorsk identitet og historie. Formidlingsbygningen skal lokaliseres innenfor reguleringsplanens avgrensning, slik det er vist på vedlegg 1, med fasade mot Nodeviga og byen.

For ikke å berøre trappa til Lasarethøyden er aktivitetsbygningen lokalisert på lagerområdet mellom Store og Lille Nodeviga. Bygningen er gitt et moderne, men nøkternt uttrykk med store glassfasader og henvender seg til Nodeviga og byen med en gavl. Byggets størrelse er 470 m² i to etasjer. Illustrasjoner av aktivitetsbygget er vist i vedlegg 2.

Etablering av prosjektet innebærer at museumshavna tar steget fra sommerlige aktiviteter til å bli et helårstilbud med aktivitet og formidling. Planlagt aktivitetsbygg vil huse et spennende maritimt miljø, bestående av blant annet museet, Fullriggeren Sørlandet, Orlogsforeningen og andre frivillige. Nodeviga vil med dette få en nødvendig oppgradering, og i sum vil tiltakene innebære at opplevelsesverdien styrkes vesentlig.

Forsikringsoppgjøret etter brannen i Orlogsstua, samt eventuelt tilskudd fra Stiftelsen for store kulturbygg i Kristiansand, åpner for kommunal finansiering i et ellers anstrengt økonomisk bilde. Forutsatt vedtatt finansiering og reguleringsmessig godkjenning høsten 2013, vil prosjektet kunne være etablert sommeren 2015 når Kristiansand igjen skal være vertsby for Tall Ships' Races.

Forslag til vedtak

1. Bystyret godkjenner skisseprosjektet for nytt aktivitetsbygg og ber administrasjonen legge dette til grunn ved utarbeidelse av detaljreguleringsplan for Nodeviga.
2. Det forutsettes at museumshavn i Nodeviga er et selvstendig prosjekt med egenverdi som kan fungere uavhengig av om det etableres annen museumsaktivitet på Odderøya.
3. Bystyret godkjenner at forsikringsoppgjøret etter brannen i Orlogsstua kan inngå som delfinansiering av nytt aktivitetsbygg. Eventuelle budsjettmessige konsekvenser forøvrig vurderes tidligst i forbindelse med 1. tertial rapport 2014, etter at fylkeskommunens medfinansiering og eventuell tildeling fra Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand er nærmere avklart.
4. Finansieringsvedtak etter pkt. 2 betinger at Orlogsforeningen gis bruksrett til planlagt klubblokale i aktivitetsbygget på nærmere vilkår.

Tor Sommerseth
rådmann

Ragnar Evensen
teknisk direktør

Trykte vedlegg:

1. Disponeringsplan
2. Illustrasjoner av nytt aktivitetsbygg

Utrykte vedlegg: ingen

Bakgrunn for saken

Bystyret har gjort en rekke vedtak vedrørende etablering av kulturhistorisk senter på Odderøya, sist «Odderøya – utviklingsstrategi» (10.04.13), og før det igjen

- «Kulturstrategi for Kristiansand kommune» (13.02.13)
- «Nasjonal museumshavn i Kristiansand» (07.12.11)
- «Strategi for utvikling av museumsområdet på Odderøya i Kristiansand (22.06.11)
- «Reguleringsplan for Odderøya musuems- og festivalområde» (14.05.2008).

Vedtakene legger grunnlaget for utviklingen av museumsområdet på Odderøya, med museumshavna i Nodeviga som første utviklingstrinn.

Museumshavn i Nodeviga inngår i planene for Nasjonal museumshavn. Nodeviga skal være et viktig brohode og informasjonssenter i sentrum for aktiviteter i hele Kristiansandsfjorden. I tillegg skal deler av området være havn for mindre båter av historisk verdi. Planene kan imidlertid gjennomføres uavhengig av museumsplanene for øvrig på Odderøya, da attraksjonen kan utvikles og driftes selvstendig.

Gjennom denne saken presenteres skisseprosjekt for første byggetrinn, inkludert kostnadsoverslag og finansieringsplan. Dette er en direkte oppfølging av bystyrets vedtak fra juni 2011: Utviklingen av museumsområdet på Odderøya skal skje i fire faser, hvorav den første er «Etablering av museumshavn i Nodeviga».

Slutter bevilgende myndigheter seg til anbefalingene, vil første del av museumshavna kunne være realisert innen i 2015, til Tall Ships' Races, slik bystyret enstemmig har uttrykt ønske om i sak av 07.12.11. Konkret innebærer dette at Kristiansand kommune må ta stilling til om forsikringsbeløpet etter brannen i Orlogsstua kan anvendes som delfinansiering av nytt aktivitetsbygg.

Utviklingen i Nodeviga

Prosjekt Odderøya utvikling og Vest-Agder-museet (VAM) har i fellesskap utarbeidet planene, som bygger på VAM sin behovsutrening og reguleringsplanen fra 2008. Skisseprosjektet bygger på en helhetlig disponeringsplan for hele Nodeviga (vedlegg 1) og omfatter blant annet nytt aktivitetsbygg, utvidelse av bryggepromenade på neset mellom Lille og Store Nodeviga og frigjøring av sjøareal i Store Nodeviga til museale båter.

Lille Nodeviga er allerede frigjort for aktivitetsskapende virksomhet, og sammen med sjøfartsmonumentet og bryggeanlegget i Lille Nodeviga var dette det første praktiske skrittet i tilretteleggelsesprosessen for maritime aktiviteter. VAM har tilbudt turister og barnefamilier et innholdsrikt og populært tilbud her de to siste sommersesongene.

Aktivitetsbygget må ikke forveksles med planene for nytt formidlingsbygg, som skal være hovedarenaen for formidling av sørnorsk identitet og historie. Formidlingsbygningen skal lokaliseres innenfor reguleringsplanens avgrensning, slik det er vist i vedlegg 1, med fasade mot Nodeviga og byen. Nytt formidlingsbygg vil bli gjenstand for en arkitektkonkurranse når finansiering er på plass, ventelig etter 2015.

Det har vært en premiss at aktivitetsbygget ikke skal gi føringer for fremtidig arkitektkonkurranse. Det har videre vært en premiss at trappa til Lasarethøyden ikke skal berøres. Aktivitetsbygningen er derfor trukket vekk og lokalisert på lagerområdet mellom Store og Lille Nodeviga. Bygningen er gitt et moderne, men nøkternt uttrykk med store glassfasader og henvender seg til Nodeviga og byen med en gavl. Byggets størrelse er 470 m² i to etasjer. Illustrasjoner følger vedlagt, vedlegg 2.

Aktivitetsbygget har en funksjon som er direkte knyttet til museumshavna. Her skal det bla foregå båtbygging (tradisjonelt og i plast), barking av tauverk, røyking av fisk osv., samt at lokalene skal være en aktivitetsarena for båtentusiaster, utstillinger og undervisning. I tillegg vil det være en mindre kiosk/kafé i første etasje, der besøkende kan søke informasjon og tilbys enkel bevertning.

Undervisning og formidling vil stå sentralt og foregå i aktivitetslokalene eller i planlagt møtelokale i andre etasje, som også kan være lokale for frivillige. Behov for ordnede sanitæranlegg er stort, og nytt aktivitetsbygg vil avhjelpe denne situasjonen. I tillegg vil behovet for lagerareal bli løst.

Nytt aktivitetsbygg løser utfordringene for Orlogsforeningen, som har stått uten lokaler etter at Orlogsstua brant ned. Orlogsforeningen tilbys nå klubblokaler i aktivitetsbyggets 2. etasje samt tilgang til fellesarealer og møtelokale, en løsning som bifalles av foreningen (styrebehandling gjenstår). Samtidig innebærer løsningen at forsikringsoppgjøret etter brannen inngår som del av finansieringspakke.

Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet er også tilbudt lokaler for utstilling og administrasjon. Stiftelsen ser Nodeviga som en sentral beliggenhet, og finner det interessant å være en del av museumshavna og det historiske og maritime miljøet som er under etablering her. Dagens leieavtale går ut i 2015. Endelig lokaliseringsbeslutning vil Stiftelsen ta når bruks- og leievilkår er konkretisert i en leieavtale.

En mindre del av Store Nodeviga skal frigjøres og tilrettelegges for museale båter som del av første byggetrinn, jfr. vedlegg 1. Utfasing og relokalisering av private båtplasser gjennomføres av Kristiansand Eiendom v/Småbåthavna, og det er avklart at nødvendig sjøareal for første fase vil kunne fristilles innen 2015. Videre utvidelse vil skje over tid, slik at dette i størst mulig grad kan tilpasses løpende omskiftninger i havna. *Det er imidlertid viktig å minne om at museumshavna vil romme en stor andel private båter, der tanken er å legge til rette for et aktivt, privat miljø for båtentusiaster med base i museumshavna og aktivitetsbygget.*

Kajakklubben berøres ikke direkte av planene. Virksomhet kan derfor videreføres som i dag. Ved ønske om å erstatte dagens lokaler med nybygg, er dette hjemlet i reguleringsplanen, dog slik at nytt klubblokale trekkes noen lenger tilbake for å øke aktivitetsområdet på land.

Fremtidige planer for kulturhistorisk senter krever innløsning av Sjøsport, men inntil dette blir nødvendig (ved etablering av nytt formidlingsbygg), er Sjøsport en ønsket virksomhet i museumshavna. Visse begrensninger må imidlertid påregnes når det gjelder parkering og båttopplag, samt at ny planlagt gangforbindelse mellom Nodeviga og Kilden p-hus vil måtte legges inntil båtverkstedet.

Allmennhetens tilgang gjennom området opprettholdes som i dag, men opplevelsesverdien vil bli vesentlig styrket. Stiforbindelser gjennom og ut av området rustes opp med vekt på universell utforming, og viktige publikumstraseer under festivaler holdes åpne.

Parkvesenet har allerede opparbeidet og tilgjengeliggjort strandsonen på østsiden av Nodeviga, og denne strekningen vil igjen kunne bli et attraktivt friluftsområde. Tilgjengeligheten sjøveien vil videre bli styrket gjennom etablering av gjesteplasser (korttidsplasser).

Transport til/fra Nodeviga vil benytte dagens veisystem, men vil måtte begrenses til varelevering og kundetraffikk til Sjøsport. Parkering begrenses tilsvarende til kundeparkering og HC-plasser. All annen parkering henvises til p-huset ved Kilden, herunder parkering for småbåthavna.

Organisering, kostnader og finansiering

VAM vil være eier av aktivitetsbygget, og vil følgelig forestå rollen som byggherre. VAM fester grunnen av kommunen, avgrenset av bygningskroppen, eller et nærmere definert område, vederlagsfritt og på en langsiktig festeavtale. Utearealer, kaiarealer og sjøarealer forblir kommunale, og VAM disponerer disse i henhold til egne driftsavtaler.

Skisseprosjektet er kalkulert til 14,8 mill kr eks mva (prosjektet får momsfradrag), og omfatter følgende hovedposter:

Aktivitetsbygg:	kr 11 900 000
Bryggeanlegg:	kr 650 000
Utearealer:	kr 500 000
Vann og avløp:	kr 1 000 000
Reserve	kr <u>750 000</u>
SUM	kr 14 800 000

Skisseprosjektet foreslås finansiert gjennom kommunale (bykassa og Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand) og fylkeskommunale midler. Andelen fra Vest-Agder fylkeskommune (VAF) forutsettes gitt som økte overføringer til VAM, slik at VAM kan finansiere kostnadsandelen gjennom låneopptak. Fordeling aktørene imellom utgjør tilnærmet en 50/50-deling og fremkommer slik:

Kommunen		Fylkeskommunen	
Bykassa	Stiftelsen for store kulturanlegg i Kristiansand	VAM/låneopptak	VAF – tilskudd til brygge
Kr 3 000 000	Kr 4 325 000*	Kr 7 150 000	Kr 325 000*

* Beløp det vil bli søkt om.

Styret i VAM har gitt tilslutning til finansieringsmodellen på visse vilkår.

Kommunens andel foreslås finansiert gjennom forsikringsoppgjøret etter Orlogsstua, og over driftsbudsjettet. Forsikringsoppgjøret ligger an til å ligge i størrelsesorden kr 2,8 mill (eks mva), hvilket innebærer at ca kr 200 000,- må tas over drift. Dersom forsikringsbeløpet ikke benyttes til gjenoppførelse, vil oppgjøret avkortes til et kontantoppgjør i størrelsesorden på 1,25 mill.

Fylkeskommunen opplyser at medfinansiering av bygget må ses i sammenheng med den totale museumsutviklingen i Kristiansand. Konklusjonene og prioriteringene i en fellessak mellom kommunen og fylkeskommunen om dette temaet vil være avgjørende for fylkeskommunens medfinansiering av bygget i Nodeviga. Saken forventes å bli politisk behandlet våren 2014.

Stiftelsen for store kulturanlegg er informert om planene og har gitt positive signaler til å gi et investeringstilskudd. Et eventuelt tilskudd betinger at øvrige aktører har vedtatt sin finansieringsandel. Bystyret inviteres derfor gjennom denne saken til å fatte finansieringsvedtak med forbehold om at fylkeskommunen gjør tilsvarende vedtak.

Det er krav om detaljregulering før rammesøknad kan behandles. Planforslag har blitt sendt inn til Plan- og bygningsetaten for administrativ og politisk behandling. Prosjektets videre fremdrift er beroende av reguleringsprosessen.

Oppsummering og anbefaling

Museumshavn i Nodeviga er en viktig del av Nasjonal museumshavn, der Nodeviga skal være havn for mindre båter og viktig brohode for hele virksomheten. Samtidig står planene for Nodeviga på egne bein. Planene kan følgelig gjennomføres uavhengig av museumsplanene for øvrig.

Etablering av skisseprosjektet innebærer at museumshavna tar steget fra sommerlige aktiviteter i Lille Nodeviga til å bli et helårlig attraksjonstilbud med aktivitet og formidling. Nodeviga får gjennom dette et kvalitativt løft, og i sum vil opplevelsesverdien for de besøkende bli vesentlig forbedret.

Nytt aktivitetsbygg åpner for etablering av et variert og spennende maritimt miljø, bestående av VAM, Fullriggeren Sørlandet, Orlogsforeningen og andre frivillige.

Forsikringsoppjøret etter brannen i Orlogsstua, samt eventuelt tilskudd fra Stiftelsen for store kulturbygg i Kristiansand, åpner for kommunal finansiering i et ellers anstrengt økonomisk bilde. Forutsatt vedtatt finansiering og reguleringsmessig godkjenning høsten 2013, vil prosjektet kunne være etablert sommeren 2015 når Kristiansand igjen skal være vertsby for Tall Ships' Races.

Punkt 150/13: Dvergsnesveien 411 - detaljregulering - sluttbehandling

Bilag

Vedtak BYUTVI, 14112013, Sak 225/13, Dvergsnesveien 411 - detaljregulering - sluttbehandling

1. Plankart.pdf
2. Reguleringsbestemmelser.doc
3. Planbeskrivelse.pdf
4. Saksprotokoll.pdf

Dato 28. oktober 2013
Saksnr.: 201204293-29
Saksbehandler Silke Skovsholt

Saksgang
Byutviklingsstyret
Bystyret

Møtedato
14.11.2013
27.11.2013

Dvergsnesveien 411 - detaljregulering - sluttbehandling

Sammendrag

Planområdet ligger på Dvergsnes i Randesund, øst for Børresvåg og vest for Ødegård. Planforslaget legger opp til 10 nye eneboliger på tomter fra ca. 370 m² til 680 m². Boligene vil ha gode solforhold og hver enhet er sikret minst 80 m² uteareal plassert ut mot skogen. Innenfor planområdet er det regulert inn lekeplass på 330 m². Planområdet ligger i en tett skog, og sjøen kan nås via stier på begge sider av planområdet.

Diskusjoner i prosessen har gått på estetikk, gesimshøyde, plassering av lekeplass, byggegrenser og tilpassing til landskap. Planforslaget som fremmes til sluttbehandling samsvarer med forslagsstillers ønske om å bygge eneboliger med maks gesimshøyde 8,5 m og med flate tak i stil med andre områder på Dvergsnes.

Parallelt med siste del av planprosessen har det kjørt en voldgiftssak mellom grunneier og Kristiansand kommune. Saken handlet om eierforhold til friområder og friluftsområder rundt planområdet. Saken ble avgjort med forlik 9. oktober 2013. Som følge av denne saken er der foreslått mindre endringer i bestemmelsene.

Teknisk direktør vurderer hovedgrepet som godt og ser for seg at planforslaget vil medføre moderne eneboliger med gode bokvaliteter og kvalitetsfylte utearealer.

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar detaljregulering for Dvergsnesveien 411 sist datert 08.05.13, med bestemmelser sist datert 28.10.13
2. Bystyret viser til retningslinjer for kommunens utbyggings- og boligpolitikk og anmoder teknisk direktør om å fremlegge en utbyggingsavtale.

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Venke Moe
Plan- og bygningssjef

Trykte vedlegg:

1. Plankart, sist datert 8. mai 2013
2. Bestemmelser, sist datert 28. oktober 2013
3. Planbeskrivelse, sist datert 8. mai 2013
4. Saksprotokoll fra tidligere politiske vedtak i saken.

Utrykte vedlegg

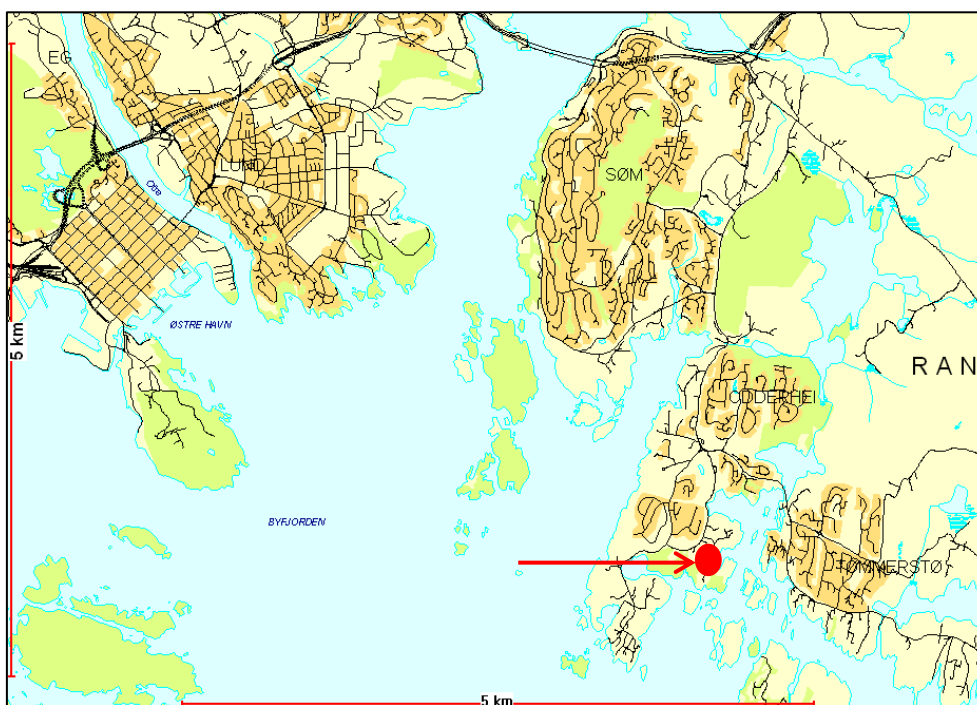
1. Snitt
2. ROS-analyse
3. Støyutredning
4. Notat vedr. berggrunn
5. Rettsbok for voldgiftsrett d. 9. oktober 2013

BAKGRUNN FOR SAKEN

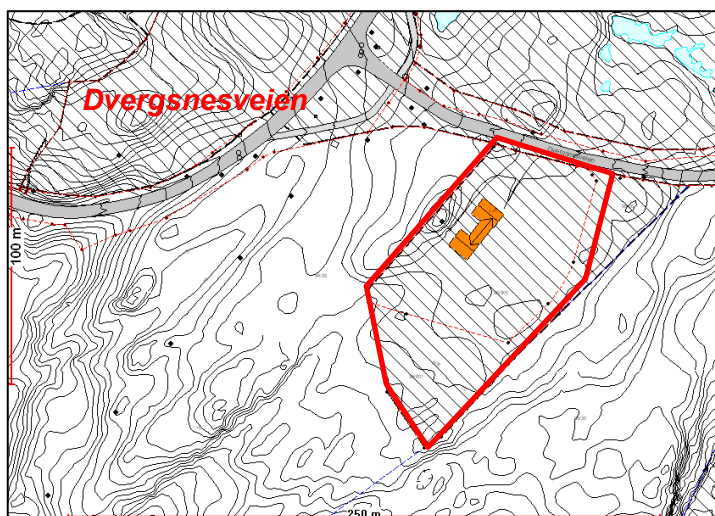
Forslaget fremmes av BN-konsult AS på vegne av grunneier Bjørn Breien. Hensikten med reguleringen er å legge til rette for boligbebyggelse på omsøkte eiendom.

Dagens situasjon

Planområdet ligger på Dvergsnes i Randsund. Området er 1. prioritets grøntområde i grøntstrukturutredningen. Området skråner litt mot sør men er for øvrig relativt flatt med enkelte koller og skogbevakst terreng. Nærområdet består av store friluftsområder, med unntak av mot nord der det kommer ny boligbebyggelse. Området har et godt skole- og barnehagetilbud med bl.a Dvergsnestangen barnehage og Dvergsnes skole innen kort avstand. Planområdet har også nærhet til områdesenter, Søm samt nytt bydelsenter på Rona.

Oversiktskart

Situasjonskart

Ortofoto

Planens innhold

Planen legger opp til 10 nye eneboliger og en sandlekeplass. Boligene er regulert langs ny atkomstvei og foreslås plassert mot nord på hver tomt, for å oppnå gode oppholdsarealer på boligenes syd/vestside. Boligene er foreslått i 2 fulle etasjer med 3. etasje for terrasse og noe begrenset bebyggelse. Taket skal være flatt og maks gesimshøyde er satt til 8,5 m. Tomtene har en størrelse fra 367 m² til 684 m² og boligene vil få en grunnflate fra ca. 100 m² til 170 m². Kolle i AU1 er sikret bevart gjennom reguleringsplan og bestemmelse. Likeledes vil terreng og vegetasjon utenfor byggegrenser gi utearealer rekreative kvaliteter.

Det vurderes at forslag til detaljregulering oppfyller krav i kommuneplan; minst 80 m² uteoppholdsareal pr. boenhet, 2 parkeringsplasser på hver tomt samt 3 offentlige gjesteparkeringsplasser og 7 av boligene skal oppfylle krav til tilgjengelig boenhet (70 %).

Teknisk infrastruktur vil bli ivaretatt gjennom opprustning av vei fra Ødegard frem til Dvergsnesveien, noe som også vil innebære gang-/sykkesti på samme strekning.

En prøveboring i området viser ingen tegn på sulfidholdige bergarter i planområdet (utredning datert 02.10.12, SWECO).

Der er foretatt en støyutredning som viser, at en mindre del av tomtearealet på B2-6 er plassert i gul støysone. Bestemmelser sikrer at utearealer må ligge innenfor grønn støysone.

NØKKELTAL FOR BOLIGTOMTER			
Felt	Areal	Maks BRA	Tilgjengelig boenhet
B1-1	571,3 m ²	240 m ²	
B1-2	442,0 m ²	200 m ²	X
B 1-3	367,5 m ²	200 m ²	X
B 1-4	490,9 m ²	200 m ²	X
B 2-1	684,4 m ²	250 m ²	
B 2-2	614,8 m ²	250 m ²	
B 2-3	578,7 m ²	240 m ²	X
B 2-4	657,9 m ²	250 m ²	X
B 2-5	569,9 m ²	240 m ²	X
B2-6	652,4 m ²	250 m ²	X

Salgsopstilling med sol/skygge-forhold 20. juni kl. 17

PLANPROSESSEN

Gjeldende planer

Relevante rikspolitiske retningslinjer er «samordnet areal- og transportplanlegging T-5/93». Plan- og bygningsetaten mener planforslaget er i tråd med denne da det planlegges med god arealbruksintensitet.

Kommuneplanen har formål bebyggelse og anlegg. Den har en rekke bestemmelser og retningslinjer for nye boligfelt. Det er plan- og bygningsetatens vurdering at detaljreguleringsplanen er i tråd med kommuneplanen.

Reguleringsplan som gjelder for området er «Reguleringsplan for Kones-Børresvågkilen» plan nr. 782, vedtatt av bystyret 13.9.2000. Fellet er regulert til boligområde og der tillates to bolighus med et samlet bruksareal på 850 m². Gesimshøyde er inntil 7 m over planert terreng/ inntil kote 26.

Utsnitt av gjeldende reguleringsplan

Andre relevante saker

Den 9. oktober 2013 ble det inngått forlik i voldgiftssak vedrørende rettslig eierskap til arealene rundt planområdet. Bakgrunn for saken var uenighet om hvem som skulle eie grunnen til friområder og friluftsområder (kommunen eller Breien). Konklusjonen i saken ble at friluftsområder overskjøtes til grunneier av gnr. 96 bnr. 600 og bnr. 601 (Bjørn Breien) og Kristiansand kommune beholder øvrige arealer (regulert til friområde og spesialområde; naturvern-område samt offentlig trafikkområde; parkeringsplass). Der henvises i øvrig til vedlegg 5.

Offentlig ettersyn

Planforslaget lå ute til offentlig ettersyn i perioden 14.06.13 - 26.08.13. Det kom inn 1 merknad. Under følger sammendrag av uttalelsen og plan- og bygningsetatens vurdering

Fylkesmannen i Vest-Agder v/ Miljøvernavdelingen, brev datert 09.08.13

- Fylkesmannens miljøvernavdeling påpeker kvalitetene i planforslaget og merker seg at det er viktig å sikre tilgangen til grøntområdene rundt. Miljøvernavdelingen har i øvrig ingen spesielle kommentarer til planforslaget.

Plan- og bygningsetatens kommentar

- Kristiansand kommunens har rett til skilting og merking av allmenhetens tilgang til friluftsområdet og til å anlegge gangvei og stier.

Endringer etter offentlig ettersyn

I perioden etter offentlig ettersyn er rekkefølgebestemmelsene kvalitetssikret. Det er vurdert hensiktsmessig at utomhusplanen i tillegg til lekeplassen skal omfatte friområder og friluftsområder samt stier gjennom sistnevnte. Dette som en konsekvens av forliket i voldgiftssaken. Formålet er å fastlegge traseer og stier som kommunen gjennom forliket har fått rett til å opparbeide.

Medvirkning

I planprosessen har det vært løpende dialog mellom konsulent for forslagsstiller og plan- og bygningsetaten. Der har ikke vært eksterne medvirkningstiltak.

Samarbeidsgruppa for bydelen

Planforslaget ble diskutert i samarbeidsgruppa og deres merknader er innarbeidet i planforslaget.

PLAN- OG BYGNINGSETATENS VURDERING AV PLANFORSLAGET

I planområdet er i dag en fritidsbolig med delvis opparbeidet hage. Dvergsnes området bygges i disse årene ut og en utbygging av aktuelle boligfelt vurderes fordelaktig.

Plan- og bygningsetaten vurderer at forslagsstiller har fremmet en gjennomarbeidet plan med ryddig struktur. Det vurderes som et fornuftig plangrep å legge til rette for 10 eneboliger innenfor planområdet. Boligene forventes å få gode bokvaliteter og utearealer vil være kvalitetsfylte.

Diskusjoner i prosessen har gått på estetikk, gesimshøyde, plassering av lekeplass, byggegrenser og tilpasning til landskap. Hensynet til barn og unge er blant annet ivaretatt ved tilrettelegging av lekeplass på over 300 m² og god tilgang til store friluftsområder.

I ROS-analysen fremgår det at en prøveboring ikke påviser sulfidholdige bergarter.

Det foreligger ikke kulturminner innenfor planområdet.

Hensynet til biologisk mangfold er vurdert. Det er ikke registrert forekomster i kommunens naturbase, den nasjonale naturbase eller i artskart innenfor planområdet. Utbygging i tråd med planforslag vurderes ikke å komme i konflikt med prinsippene i naturmangfoldloven, jfr. Naturmangfoldlovens §§8-12. Gjennom planarbeidet har det ikke kommet frem opplysninger om spesielle artsforekomster som gir grunnlag for å ta spesielle hensyn. Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilstrekkelig jf. Naturmangfoldloven §8

De økonomiske konsekvenser for kommunen er begrenset til utgifter til vedlikehold av offentlig atkomstvei og gjesteparkeringsplasser.

For vurdering av øvrige temaer henvises til planbeskrivelsen.

Plan- og bygningsetaten vurderer at en realisering av planforslaget vil være et positivt grep og i samsvar med den generelle fortettingen av området. Plan- og bygningsetaten anbefaler derfor at forslag til detaljregulering vedtas.

Silke Skovsholt
28.10.13

Punkt 151/13: Korsvikfjorden industriområde - felt H. Detaljregulering. Sluttbehandling.

Bilag

Vedtak BYUTVI, 14112013, Sak 226/13, Korsvikfjorden industriområde - felt H. Detaljregulering. Sluttbehandling.

plankart.pdf

reg.bestemmelser.pdf

planbeskrivelse.pdf

ros analyse.pdf

Dato 15. oktober 2013
Saksnr.: 201208587-31
Saksbehandler Jøran Syversen

Saksgang
Byutviklingsstyret
Bystyret

Møtedato
14.11.2013
27.11.2013

Korsvikfjorden industriområde - felt H. Detaljregulering. Sluttbehandling.

Sammendrag

Planområdet ligger ved Aker Solutions anlegg ved Korsvikfjorden, og omhandler en utvidelse av test område (delområde H) innenfor gjeldende plan.

Testområdet utvides mot øst og reguleres til industri/testområde for å ivareta bedriftens fremtidige behov. Delområde P som hjemler kontor/industri i dag, samt en del av industrigrøntbelte omreguleres for at det nye test område kan realiseres.

Planområdet blir utvidet med ca. 2700 m² som planeres på cote +3, og i forslaget søkes det om en utvidelse av test tårnets høyde fra dagens cote + 25,2 til cote + 35. Det foreligger i dag en dispensasjon til 2014 opp til cote + 55 på test tårnets høyde. Det kan etableres bebyggelse med grunnflate inntil 800 m² innenfor planområdet.

Testområdet blir søkt utvidet som en følge av bedriftens behov for et større areal rundt test tårnet som vil gjøre bl.a. rigg og vedlikehold enklere. Kyststien langs delområde er ferdig opparbeidet som en delstrekning av hele stiforløpet som er vist for gjeldende plan for området.

Retningslinjer i kommuneplanen tilsier at det skal tilrettelegges for utvidelser for hjørnesteinsbedrifter. Samtidig som virksomheten har økt i omfang vil det være viktig å tilrettelegge for denne type virksomheter for kommunen. Utvidelsen av planområdet ivaretar kyststien på en tilfredsstillende måte, og det er viktig at helheten i denne blir fullført etter hvert som nye delområder skal bygges ut. Testtårnets høyde vil være til sjenanse for nabolag særlig beliggende på østsiden av Dvergsnesveien. Laveste bebyggelse på grunnplan ligger på ca. cote + 25 for husrekke nærmest Dvergsnesveien, og det vil selvsagt være avhengig av husets plassering hvilke som blir mest berørt. Sentrale problemstillinger i høringsrunden fra naboer er støy fra anlegget, lys som skjemma nabolag og anleggets estetikk.

Naboer klager på støyen fra anlegget i perioder f.eks. på sommeren når anlegget kjøres på kveldstid og nattestid. Støyen kan være vanskelig å definere, og er periodevis. Lyssetting av området rundt riggen virker skjemma på nabolaget, i perioder når anlegget kjøres på kveldstid og nattestid.

Det er vanskelig å skjerme en slik konstruksjon mot nabolaget for støy og lys, og bedriften skal følge forurensningslovens regelverk. Plan - og bygningsetaten mener denne endringen kan aksepteres innenfor de rammer som gjelder for området, men det er samtidig viktig at bedriften hensyn tar nabolaget og jobber med løsninger som ivaretar alle parter.

Teknisk direktørs anbefaler planen vedtatt.

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar detaljregulering for Korsvikfjorden industriområde – felt H, sist datert 25.06.2013, med bestemmelser sist datert 25.06.2013 .

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Venke Moe
Plan- og bygnings sjef

Trykte vedlegg:

1. Plankart, sist datert 25.06.2013
2. Bestemmelser, sist datert 25.06.2013
3. Planbeskrivelse, sist datert 25.06.2013
4. ROS – analyse, datert 25.06.2013

BAKGRUNN FOR SAKEN

Sweco Norge AS fremmer på vegne av Aker Solutions MH AS forslag til detaljregulering for Korsvikfjorden industriområde. Bakgrunn for planarbeidet er å utvide testområde som bl.a. tester slanger som brukes i oljeproduksjon, da det er behov for et noe større areal for dette enn i gjeldende plan.

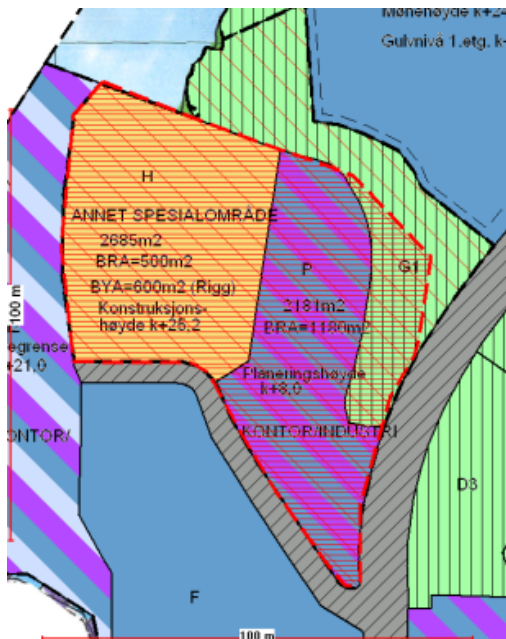
Dagens situasjon

Planområdet ligger innenfor Aker Solutions MH sitt område i Korsvikfjorden.

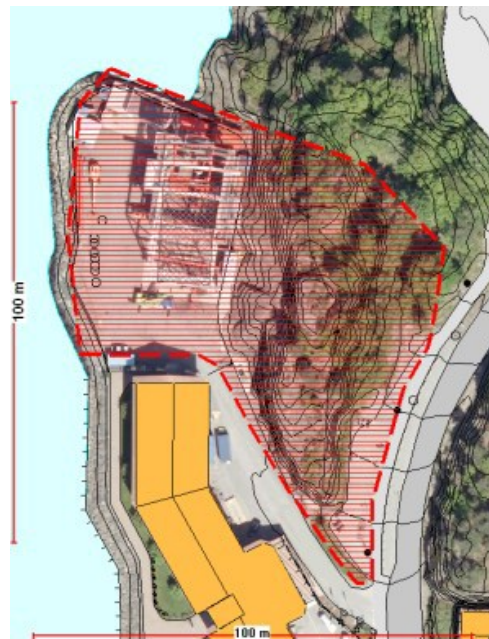

Oversiktskart over området

Rigg/tekstområdet (område H) i reg.planen foreslås utvidet mot øst, hvor man omregulerer felt P, samt noe av areal G1 som er en del av et større industrigrøntbelte. Felt P er regulert til kontor/industri og har en hjemmel på 1180 m² hvor laveste planeringshøyde er cote + 8. Felt P skal sikre forbindelse mot sjøen samt myke opp område med grønt og ta opp noen høydeforskjeller.

Utsnitt av gjeldende reg.plan.
Rød skravur viser omfanget av ny plan.

Ortofoto over planområdet før inngrep.

Planens innhold

Område H utvides mot øst og reguleres til industri/testområde for å ivareta bedriftens fremtidige behov for testområde.

Områder reguleres på cote + 2,5 og + 3, og det får en skjæring på ca. 6 meter mot industriparkbelte i nordøst som blir sikret med gjerde.

Innenfor område H kan det anlegges et driftsbygg på inntil 800 m² i 3-4 etasjer med maks cote +18. Dagens Dvergsnesvei ligger på cote +18 også.

For testområdet som bl.a. skal inneholde en konstruksjon hvor det testes slanger ol. er forslaget til høyde på cote + 35. Dette er en konstruksjon som ikke har tette fasader.

Tilliggende parkbelte i industristrøk som blir redusert noe, får fått opparbeidet kyststi mot sjøen forbi området.

Store arealer omkring testområdet vil få tett dekke hvor det er krav til oljeoppsamler. Det vil være enklere i fremtiden å drifte området og gjøre nødvendig vedlikehold, på et areal som i dag er for lite til dette.

Utsnitt av riggområde med konstruksjonshøyde som ligger på ca. topp cote + 35

PLANPROSESSEN

Gjeldende planer

Planforslaget støtter opp om retningslinjer i kommuneplanen hvor det skal tilrettelegges for utvidelsesmuligheter for eksisterende hjørnesteinsbedrifter.

Planen ligger innenfor gjeldende reguleringsplan for Korsvikfjorden industriområde, vedtatt 14.01.2009.

Tidligere saksgang

Det er gitt midlertidig dispensasjon i sak 201115618, til ut 2014 for høyde opp til cote + 55 for test tårnet, og det er allerede gitt tillatelse til utsprenging av areal P som ikke har plankrav i gjeldende plan.

Offentlig ettersyn

Planforslaget lå ute til offentlig ettersyn i perioden 23.08 – 04.10.2013. Det kom inn 14 merknader. Under følger sammendrag av hver enkelt uttalelse og plan- og bygningsetatens vurdering

Fylkesmannen i Vest-Agder v/ Miljøvernavdelingen, brev datert 05.09.2013

- Sett i sammenheng med at planen er en videreføring av pågående virksomhet, har Fylkesmannens miljøvernavdeling ingen spesielle kommentarer til planforslaget.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Merknaden tas til orientering

Vest-Agder fylkeskommune v/ plan og - miljøseksjonen, brev datert 01.09.2013

- Planen legger til rette for en videreføring av eksisterende industrivirksomhet på Korsvik. Under forutsetning av at kommunen sikrer at kyststien ikke får negative endrete forhold vil de kunne akseptere forslag til detaljregulering.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Kyststien er opparbeidet forbi planområdet og vil ikke få endrede fysiske negative konsekvenser som følge av endring av planen.

Statens Vegvesen, brev datert 24.09.2013

- Reguleringsplanen vil ikke berøre noen av vegvesenets interesser.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Merknaden tas til orientering.

Kystverket, brev datert 19.09.2013

- Kystverket Sørøst her ingen merknader til planforslaget

Plan- og bygningsetatens kommentar: Merknaden tas til orientering

Korsvikfjorden borettslag, mail datert 18.08.2013

- Borettslaget aksepterer at test tårnet forlenges med ca. 10 meter, men protesterer på at test tårnet skal godkjennes som en permanent installasjon. Den bør være midlertidig, med godkjenning for 5 år.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Det er lite forutsigbarhet i å gi en midlertidig tillatelse på denne type anlegg som krever store investeringer.

Beboere Odderhei Terrasse 71, mail datert 29.09.2013

- Som naboer er de sterkt imot at Korsvikfjorden steg for steg fortettes med industri/næring. Bl.a. har trafikken økt dramatisk som igjen fører til støyproblemer. Dessuten innebærer denne næringen mye transport til området, med tunge maskiner som går ut over sikkerheten med skolevei for de aller minste.
- Testanlegget fører til støy for naboene, til lang ut på kveldstid.
- Oljen fra testanlegget vil kunne spre seg utover oppsamlingsanlegget som er anlagt.

- Estetisk sett er slike testtårn negative for omgivelsene.
- De kan heller ikke skjønne at det prioriteres å gi tillatelse til stadig større utbygginger da Aker ikke er i nærheten av å drive «sjørettet næring».
- Hvorfor lages det stadig reguleringsplaner der boligområder og industri kommer så tett på hverandre. Det gir interessekonflikter. Låuvåsen f.eks. er et bedre alternativ.
- Selv om ikke Aker Solution sitt ønske om utvidelse alene ikke er så stor, vil selvfølgelig dette sammen med NOV sitt bygg + småbåthavnutvidelse gi svært store følger for alle beboere rundt fjorden.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Denne planen er bare en liten delplan innenfor området for Korsvikfjorden industriområde, og det er ikke relevant og ta omkamp på de tillatelser som allerede foreligger. Støyen fra testanlegget skal forholde seg til gjeldende regelverk, men i perioder kan dette allikevel virke skjemmende i et nabolag. Oljen fra testanlegget vil bli fanget opp av oljeutskiller.

Beboere Odderhei Terrasse 102, brev datert 29.09.2013

- Det er umulig å ta stilling til et bygg som ikke er tegnet inn. De frykter at et testtårn vil medføre de samme ulempene som dagens test tårn har medført. Dagens test tårn er til betydelig sjenanse. Utsikten mot vest er forverret og lysene er på hele den våkne delen av døgnet. Tårnet trekker oppmerksomhet, og estetikken er ikke ivaretatt hvor det er svært synlig fra store avstander.
- Støyen fra området er vanligvis relativt lave, men periodisk gjentatte, om igjen og om igjen med periodisk gjentatt resonans, risting og skrangling. Dette har medført at det enkelte netter må holde vinduer lukket på grunn av støy.
- En reduksjon av grøntområdet innen kystbeltet er betenkelig. Større områder gjerdes inne og gjøres utilgjengelig.
- Kommunen bes påse at industriområdet er til minst mulig sjenanse for oss som bor i nærheten av Korsvikfjorden.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Test tårnet vil være synlig, men ny bebyggelse oppe på dagens parkeringsplasser som planen hjemler kan dempe inntrykket noe etter hvert. Samtidig kan denne bebyggelsen også skjerme noen for støyen. Bedriften er opptatt av at støyen ikke skal virke skjemmende, samtidig skal de holde seg innenfor gjeldende regelverk. Industrigrøntbelte er tilrettelagt med kyststi ned mot sjøen, men er ikke et rekreasjonsområde. Tap av grøntareal er ikke betydelig i denne sammenheng. Kommunen er opptatt av at bedriften håndhever de regler som gjelder mot støy og nabobebyggelse.

Beboere for Odderhei Terrasse 57, 59, 61, 65,69 og 106 brev datert 30.09.2013

- Merknads haverne mener det er viktig med solide arbeidsplasser i nærområdet, og de velger å si at det er akseptabelt med + cote 35 for testtårn, med følgende forutsetninger:
- Lyskilden må skjermes slik at beboere ikke ser «rett» inn i dem. Når test tårnet ikke er i bruk, forventer vi at lysene slukkes.
- Støy kan på fine sommerkvelder være en irriterende, knirkende lyd fra en anretning som kjører opp og ned. Det bør være restriksjoner på hvilken tid på døgnet det skal være tillat å drive med virksomheter, slik at bokvaliteten for naboene ikke ødelegges.
- De er imot dispensasjoner i.f.t. driftstider utover kl. 1900 og helgedager. Skal det foregå testing som er sjenerende i forhold til støy og lys utover normal arbeidstid bør dette foregå på industriområder uten tilstøtende boligbebyggelse.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Se svar fra plan – og bygningsetaten over.

Butangen 12, mail datert 03.09.2013

- Merknadshaver bemerker at det er støyen fra test tårnet på kvelden, i helgene og på natten som er det største problemet. De har forståelse for at det er tidsfrister med store økonomiske konsekvenser, samtidig er deres hus hjemmet hvor de skal ha rekreasjon, hvile og hygge. Støyen gjør dette til tider umulig. Samtidig gjør de oppmerksom på god

kommunikasjon med bedriften angående deres støyproblemer.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Se svar fra plan – og bygningsetaten over.

Øvre Fuglevikkleiva velforening, mail datert 05.10.2013

- Øvre Fuglevikkleiva velforening er medlem i Randesund Bydelsråd og støtter protesten som er sendt inn i forbindelse med saken. De ber om og forventer på vegne av skattebetalerne og beboere i området at beslutningstakerne gjør en helhetsvurdering av saken, også i lys av den overdimensjonerte utbyggingen som er foreslått på Støodden.
- Sett i lys av den enorme trafikkøkningen som begge disse prosjektene vil medføre, vil de fremheve at dette område allerede er sårbart mht. trafikkapasitet.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Planforslaget skaper minimalt med mertrafikk da det kun gjelder endring av høyden på testtårnet, samt noe utvidelse av samme område for å bedre arbeidsforholdene rundt test tårnet.

Hovedplanen for industriområde i Korsvikfjorden er ikke oppe til ny regulering.

Elgstien Velforening, brev datert 04.10.2013

- Merknadshaver kan ikke se at det er kommet inn dokumenter eller informasjon fra kommunen om utvidelsen som skal foregå på næringstomt ved Støodden. Elgstien velforening har fått informasjon fra Korsvikfjorden velforening om frist for høringsuttalelse, og også om de foretatte målinger vedrørende trafikkbelastning på Sømsveien.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Planforslaget skaper minimalt med mertrafikk da det kun gjelder endring av høyden på testtårnet, samt noe utvidelse av samme område for å bedre arbeidsforholdene rundt test tårnet.

Hovedplanen for industriområde i Korsvikfjorden er ikke oppe til ny regulering. Støodden planen vil komme til offentlig ettersyn senere.

Randesund bydelsråd og Korsvikfjorden velforening ved «Fjordgruppa», brev datert 04.10.2013

- Boretårnet er belyst med sterke lamper om kvelden og natten, og mange får denne riggen rett i stuevinduet. Enheten som heises opp og ned, dag og natt medfører store støyplager for beboere rundt fjorden.
- Fyllingen av steinmasser i fjorden må stoppes. Det må klarlegges hva som kan fylles i fjorden med bakgrunn i reguleringsbestemmelsene og miljøforskrifter.
- Boretårnet er oppgitt å være midlertidig, og fristen må ikke forlenges.
- For ytterligere ekspansjon av begge oljebedriftene må hovedmassene av ansatte flytte til arealer kommunen selv har klargjort for industri og næring.
- Utred trafikkforholdene på nytt.
- Det hevdes fra kommunen at Korsvikfjorden er regulert til industri. Det er rett nok, men det finnes klare begrensninger for hva som oppføres i dette arealet. Det bor flere tusen mennesker tett innpå fjorden.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Belysning og støy fra boretårnet er kommentert i merknader over. Fylling av steinmasser i fjorden er ikke en del av denne detaljplanen, men i gjeldende plan for området er det godkjent fylling i sjø.

Boretårnet er regulert permanent i gjeldende plan innenfor delområde H som nå søkes utvidet, men det er en midlertidig dispensasjon på cote + 55. på høyden på tårnet.

Denne delplanen er ikke en omregulering av hele hovedplanen for Korsvikfjorden industriområdet. Endring av trafikksituasjonen som følge av denne omreguleringen er minimal da ny bebyggelse for området ikke blir vesentlig endret.

Store deler av planen for Korsvikfjorden industriområde er regulert til kontor/industri.

Bedriftene må forholde seg til gjeldende regelverk for støy, samtidig er mye av de prosjekter som er vist knyttet til utvidelser på kontorvirksomheten. For nabobebyggelsen bør dette være positivt sett bort fra trafikkøkningen som utvidelsen medfører.

Agder Energi, brev datert 15.10.2013

- I området som inngår i reguleringen har de en bestående nettstasjon samt en høyspent jordkabelanlegg. En eventuell flytting/omlegging av våre anlegg må bekostes av utbygger.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Merknaden tas til orientering.

Søm – og Fuglevika vel, mail datert 04.10.2013

- Velforeningen støtter protesten til Randesund Bydelsråd. De ber om og forventer på vegne av skattebetalere og beboere i området at beslutningstakere gjør en helhetsvurdering av saken også sett i sammenheng med den overdimensjonerte utbyggingen som det vurderes på Stødden.

Plan- og bygningsetatens kommentar: Planforslaget er en endring av et delfelt innenfor gjeldende plan. Det har ikke kommet noen krav i oppstart av denne planen hvor det kreves at planforslaget skal utrede konsekvensene for Stødden ved denne omreguleringen. Det vil være lite forutsigbarhet i plansystemet hvis man hele tiden skal gjøre omkamper på planer som allerede er vedtatt og utredet. Stødden kan ikke blandes inn i denne planendringen.

Samarbeidsgruppa for bydelen

Planforslaget ble diskutert i samarbeidsgruppa for bydel øst.

Det ble i møtet i samarbeidsgruppa gitt innspill om at planområdet skulle utvides for å ta med resterende tilgrensende grøntarealer i nordøst for å sikre at arealene ble opparbeidet i tråd med intensjonen om en kyststi ned mot sjøen. Etter foretatt befaring med parkvesenet og tiltakshaver ble dette kravet frafalt da kyststi var opparbeidet og det ble videre enighet om noen utbedringer som tiltakshaver skulle foreta.

PLAN- OG BYGNINGSETATENS VURDERING AV PLANFORSLAGET

Planforslaget blir fremmet da det gir økte rammer for høyden innenfor et utvidet testområde samt at noe av tilgrensende parkbelte for industri blir omregulert til industri.

Planforslaget fører til at industriparkbelte blir delvis ferdig opparbeidet for en delstrekning som åpner for tilgjengelighet mot sjøen. Samtidig sikres en viktig bedrift for kommunen rammer for fortsatt drift innenfor oljeservicenæringen.

For nærmeste nabolag i øst vil utsikten bli forverret ved at konstruksjonen blir synlig. Støy fra konstruksjonen og belysning av denne er skjemmende for nabolaget, og går igjen i de merknader som er kommet inn.

- Biologisk mangfold jf. Naturmangfoldloven §§ 8-12

§8 Kunnskapsgrunnlaget.

Området er tidligere godt undersøkt med hensyn til naturmangfold. Resultater av registreringer ligger i naturbaser og i artsdatabanken.

Det er i forbindelse med dette planarbeidet ikke foretatt tilleggs registreringer da utvidelsen ligger delvis i regulert næringsområde.

Forholdet til naturmangfoldlovens §§ 8-12 anses å være i tilstrekkelig grad belyst.

- Kulturminner

Området er tidligere undersøkt i forbindelse med hovedplanen for området.

- Barn og unges interesser

Industriområdet er gjerdet inne og det er ikke ønskelig med barn innenfor område. Kyststien er tilrettelagt for at barn kan ferdes der.

- Universell utforming

Kyststien blir for bratt for universell tilgjengelighet. Anlegget innenfor industriområde vil ligge på cote + 2,5 og +3, bebyggelse og anlegg skal tilrettelegges for tilgjengelighet for alle.

- Risiko- og sårbarhetsanalyse

Konstruksjonen som anlegges skal tåle sterke vinder, og området er sikret med gjerde for omgivelsene. Nye skjæringer skal sikres med gjerde og boltes for å hindre utglidning.

Bruksareal skal ligge over kote+3 og nærings konstruksjoner skal sikres mot oversvømmelse.

Evt. oljeutslipp skal fanges opp fundament og føres til oljeutskiller. Støygrenser må holdes og skal følge gjeldende regelverk for dette.

- Transport

Det er ikke vurdert noe nye tiltak for offentlig infrastruktur ved denne utvidelsen som ikke omfatter større utvidelse av antall arbeidsplasser.

- Støy

Utvidelsen vil ikke føre til vesentlige forskjeller i støy for nærområdet sammenliknet med dagens situasjon. Samtidig er bedriften underlagt bestemmelser om dette i forhold til forskrift og annet lovverk. I overordnet reguleringsplan er ikke støy for dette delfeltet vurdert til å være over grenseverdier i henhold til veileder for behandling av støy i plansaker. Klager som er kommet inn fra naboer vil bli fulgt opp som en klagesak som miljørettet helsevern vil følge opp mot bedriften.

- Forurensning

Planområdet vil få tett dekke og drenes mot eksisterende oljeutskiller som skal fange opp evt. forurensninger fra testområdet.

Plan- og bygningsetatens anbefaling og konklusjon.

Planforslaget legger til rette for at testområdet kan utvides noe, slik at Aker kan fortsette med en mer rasjonell drift av samme område. Konstruksjonens makshøyde økes med 10 meter og vil være mer synlig for nabolaget. Samtidig vil ny bebyggelse innenfor gjeldende plan dempe konstruksjonens høyde, og anlegget vil ikke fremstå som så ruvende som det gjør i dag. For nabolaget vil en del boliger få dårligere utsikt mot sjøen som følge av økt høyde på konstruksjonen. Samtidig er ikke testtårnet en tett konstruksjon.

Mange naboer klager på støy fra konstruksjonen, ved at anlegget kjøres på kvelds og nattestid i perioder. Dette igjen går på bekostning av trivsel og søvn for naboene. Samtidig skjemmes nabolaget av sterk belysning fra konstruksjonen. Plan – og bygningsetaten følger kommuneplanens retningslinjer med å tilrettelegge for en større hjørnesteinsbedrift, samtidig er det viktig at bedriften søker å finne løsninger som demper konflikten med nabolaget.

Bedriften skal følge gjeldende regelverk, og ved overtredelser kan de få pålegg som må utbedres. Det er viktig at dette problemet tas alvorlig nå når konstruksjonen skal rigges for fastsatt høyde i ny plan. Samtidig vil det normalt forekomme støy fra et industriområde i perioder.

Planen anbefales vedtatt samtidig som bedriften innenfor området tar ansvaret med å tilrettelegge for at nabolaget unngår unødig støy og lyssetting, utover normal arbeidstid.

Saksbehandler: Jøran Syversen

Dato: 28.10.2013

Punkt 152/13: Bydelsmelding Mosby

Bilag

Vedtak BYUTVI, 14112013, Sak 218/13, Bydelsmelding Mosby

Vedtak HELSOS, 19112013, Sak 62/13, Bydelsmelding Mosby

Vedtak FORMAN, 23102013, Sak 101/13, Bydelsmelding Mosby

Vedtak OPPVEK, 26112013, Sak 44/13, Bydelsmelding Mosby

Vedtak KULTUR, 20112013, Sak 76/13, Bydelsmelding Mosby

Bydelsmelding Mosby 12.pdf

Dato 7. oktober 2013
Saksnr.: 201212934-8
Saksbehandler Per Gunnar Uberg

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
23.10.2013
06.11.2013

Bydelsmelding Mosby

Sammendrag

Ved behandling av sak om lokalisering av barnetrinnet i Torridal (sak 20/12) besluttet bystyret at det skulle utarbeides en bydelsmelding for Mosby der infrastruktur, boligbygging, fritidstilbud, næring og levekår tas spesielt opp. Formannskapet behandlet og gav sin tilslutning til skisse til bydelsmelding i møte 9.1.2013 (sak 8/13).

Bydelsmeldingen har vært på høring. Det ble rykket inn to annonser under «kunngjøringer». Innen fristen 30. september var det kommet inn to høringsuttalelser. Uttalelsene savner noe mer konkret på områder som fritidstilbud, næringsutvikling, frivillighetssentral, og infrastruktur som hengebroer og omlegging av fylkesveien, utvikling av Håmoen, samt Mosby som mulig fremtidig stoppested for lokaltog.

Rådmannen mener høringsuttalelsene viser engasjerte, gjennomtenkte tiltak og perspektiver på fremtidig utvikling av Mosby. Forslagene som kommer frem ligger dels inne i vedtatte planer. Innspill til endret arealbruk vurderes i den løpende arealplanlegging. Når det gjelder næringsutvikling har kommunen en rolle som tilrettelegger; initiativet vil alltid måtte komme utenifra, og samarbeidet organiseres utfra denne rollefordelingen. Øvrige forslag må vurderes opp mot andre ønskelige tiltak i kommunen, og må således bli en del av den ordinære handlingsplanprosess.

Forslag til vedtak

Bystyret tar bydelsmelding for Mosby til orientering.

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Vedlegg:
Bydelsmelding Mosby

1. Bakgrunn for saken

1.1.1 Bystyrets vedtak:

I februar 2012, sak 20/12 Lokalisering av barnetrinnet i Torridal, fattet bystyret bl.a. følgende:

- 1) Det opprettes en 1-4 avdeling av Torridal skole, lokalisert på Mosby (28/25)
- 2) Mosby skole legges ned. Bystyret ber om en bydelsmelding for Mosby der infrastruktur, boligbygging, fritidstilbud, næring og levekår tas spesielt opp. Det legges inn rekkefølgekrav om at gymsalen opprettholdes permanent som idrettshall, skolebygg omdannes til grendehus og nærmiljøparken må stå ferdig når skolen nedlegges. Barnehage for bydelen bygges på Mosby.

1.1.2 Skisse til bydelsmelding

Etter bystyrets vedtak ble det lagt frem for formannskapet en skisse til bydelsmelding. Det ble fattet følgende vedtak, 09.01.13 sak 8/13:

- 1 Formannskapet gir sin tilslutning til skisse til bydelsmelding for Mosby (Enst.)
- 2 Bydelsmelding for Mosby er tenkt delt inn i tre kapitler:

- 1) Historikk
- 2) Nåværende status
- 3) utfordringer

Formannskapet vil at det tilføyes et nytt kapittel fire, som skal inneholde forslag til tiltak for å møte utfordringer i bydelen. (Enst.)

Administrasjonen har utarbeidet bydelsmeldingen utfra hva en forstår med en «bydelsmelding»: - En overordnet, helhetlig analyse av situasjonen, samt anbefaling av hovedgrep for å møte utfordringer i bydelen. Ulike tiltak vil måtte prioriteres i den generelle handlingsplanprosess.

2. Bydelsmelding Mosby – sammendrag

I utarbeidelsen har en hatt jevnlig kontakt med representant for nærmiljøutvalget – (RFN) og rektor ved Mosby skole (RMS). På det første møtet deltok også inspektør ved Mosby skole. Ved det siste møte deltok to elever ved Mosby skole.

Bydelsmeldingen fokuserer på en del tiltak som er egnet til å øke bydelens attraktivitet, samt gi den et tydeligere ansikt gjennom utvikling av et senter. Dette er i tråd med målene om stolthet og identitet.

Bydelsmeldingen identifiserer senterbehovet på Mosby «nedenifra» og dynamisk utfra forventet og mulig befolkningsutvikling. En støtter seg her til kommuneplanens omtale av sammenhengen mellom eldrebølge og byutvikling (under «Byen det er godt å leve i», s.32): «God planlegging av de fysiske omgivelsene er vesentlig for å styrke den enkeltes selvhjelpenhet. Seniorboliger bør lokaliseres i nærheten av butikk/ nærsenter». Således supplerer meldingen Kommuneplanens formelle senterstruktur som ikke definerer noe senter nord for Grim Torv.

Meldingen gir et **historisk tilbakeblikk** over Mosbys utvikling fra omlastningssted fra vei til elv, deretter som industristed basert på kraften fra Høiebekken, videre som stasjonssted på Sørlandsbanen, - og som jordbruksbygd med den skjebne de fleste av disse fikk i etterkrigstiden.

Statistikk som drøftes noe senere i meldingen viser at bydelen er svært pendleravhengig, og – i tråd med en del tomme industrilokaler – har få lokale arbeidsplasser.

Befolkningsutvikling, flyttemønster og boligstruktur studeres i sammenheng. Det påvises at Mosby har dårlig evne til å tilby voksne og eldre med endret boligbehov alternativ bolig innen bydelen. Dette settes i sammenheng med ensidig boligstruktur dominert av eneboliger og nesten ingen leiligheter.

Bydelen har et betydelig **eldrepotensiale**, dvs. at den aldrende befolkning vil kunne utgjøre en betydelig del av befolkningen gitt at forholdene legges til rette for egenomsorg, møteplasser og trivsel.

Som en konsekvens av dette påpekes gode muligheter til å utvikle **nærsenter-funksjoner** hvor leilighetsutbygging lokalisert nært til butikk/bakeri, nærmiljøpark, skole og barnehage inngår som elementer.

Meldingen beskriver **levetårutfordringene** i bydelen. Mosby skårer en del dårligere enn snittet for kommunen på to sentrale levetårdimensjoner *familiestruktur* (barn av enslige forsørger – dette har økt ganske mye bare de siste år) og *lavutdannelse* (barn med forsørger med grunnskole som høyeste utdannelse).

Hovedgrepet for å hindre en negativ levetår-spiral er **attraktivitet i sin helhet**. Gode levetår skapes først og fremst av den oppdrift som finnes i befolkningen. Ressursstyrke søker attraktivitet. Det motsatte: fravær av attraktivitet gjør bydelen utsatt for å akkumulere ulike belastninger.

Oppsummert: En del bekymringsfulle utviklingstrekk de siste år (familiestruktur, mer flytting blant barnefamilier). Representanten for nærmiljøutvalget forteller om positiv bygde-ånd og naboskap. Mosby har utfordringer, men også mye positivt å bygge videre på.

Meldingen drøfter **fritidstilbudet** som oppleves i litt for stor grad knyttet til Hommeren og Ungdomsskolen, slik at barna må «ut av bydelen» for å ta del i tilbudene.

Av **tiltak** som drøftes står utviklingen av senter-*funksjoner* sentralt. Det blir bl.a. viktig å løfte forholdene for myke trafikanter der senterutviklingen tangerer Venneslaveien. Her ligger det allerede inne statlige midler.

Andre tiltak kan være å utbedre «Tappenbakken» til en god helårsforbindelse. Tiltaket vil redusere den ekstra utilgjengelighet som høydeforskjeller mellom Høietun og øvrige deler av Mosby bidrar til.

Grøntdraget langs Høiebekken mellom rundkjøringen og Høiedammen utgjør en lite utviklet ressurs. Opparbeidelse av gangveier og overganger vil øke nærtutbudet for bydelen, og dessuten kunne forkorte skoleveien for en del elever.

Konklusjon: Sammen vil de ulike tiltak som er nevnt kunne bidra til å gi Mosby større attraktivitet, større stolthet, identitet, ressursstyrke og oppdrift. Det er snakk om langsiktige prosesser. Mindre attraktive bydeler vil over tid kunne utvikle seg ytterligere negativt. Mosby har utfordringer, men også muligheter. Det er umulig å kvantifisere effekten av hvert enkelt tiltak. I sum vil de imidlertid kunne bidra til at bydelen blir et godt sted å bo for alle aldersgrupper.

3. Ettersyn - høring.

For å få en bredest mulig medvirkning, besluttet Rådmannen at bydelsmeldingen skulle legges ut på høring. Det ble rykket inn to annonser under «kunngjøringer». Innen fristen 30. september var det kommet inn to høringsuttalelser.

Mosby nærmiljøutvalg gir i brev av 30.aug. 2013 en generell tilslutning til, og uttrykker tilfredshet med meldingen. Man er særlig enige i det som tas opp omkring senterdannelse, tiltak for en enhetlig bydel («Tappenbakken»), differensiert boligmasse for å sikre intern flytting, samt fokus på «veier i grønndrag».

Nærmiljøutvalget peker også på momenter som de mener ikke er tydelige nok:

1. Tilgang og bruk av fritidstilbud og kultur og viktigheten av dette for barn og unge. Mosby må komme på samme nivå som andre ender av bygda. Savner konkrete forslag for å oppnå tilbudsmessig likeverdighet.
2. Næringsutvikling. Utvalget mener meldingen kunne sterkere konkretisere hvilke muligheter det offentlige har for å initiere og motivere til innovasjon.
3. Frivillighetssentral ifm. grendehus og senterutvikling. Det pekes på at det er en overordnet nasjonal målsetting om å tilrettelegge for flere frivillighetssentraler i Norge.
4. Infrastruktur: omlegging av fylkesveien. Dersom denne legges i kulvert under jernbanen og opp langs Otra mellom jernbanen og elva, vil den stadig økende tungtrafikken ledes utenfor bebyggelsen, areal vil frigjøres til senterdannelse og en del trafikkfarlige situasjoner elimineres, bl.a. ifm. svingen og jernbaneundergangen i dag.

I tillegg pekes det på behov for å sikre tilstrekkelig areal til skole, barnehage og nærmiljøpark, også ved ev. utvidelse av skole.

Man ber også om at det vurderes om plasseringen av hengebroene er riktig, f.eks. ved en mulig omlegging av fylkesveien.

Monica F. Gløersen har i brev av 1.sep. 2013 dels sammenfallende med nærmiljøutvalget, dels egne synspunkter på meldingen:

1. Hun peker også på fordelene ved å flytte fylkesveien sydøst for jernbanen (bedre bomiljø, muligheter for dannelse av et funksjonelt sentrum).
2. Flytting av hengebroen fra Haus 100m lenger mot nord vil knytte denne til «det nye sentrum».
Monica F. Gløersen mener det er helt nødvendig med en undergang på Haus av hensyn til myke trafikanter.
3. Hun mener det bør avsettes areal like nedenfor for oppvekstsenteret til et fremtidig stoppested for en fremtidig lokalbane Vennesla/Kristiansand. Monica F. Gløersen mener dette vil gjøre bydelen attraktiv for mennesker med redusert mobilitet (rullestol/rullator), samt optimalisere egenomsorgsevne. Monica F. Gløersen mener en stasjon bør få park-and-ride. Lokaltog vil iflg. Monica F. Gløersen delvis kunne erstatte bussruter.
4. Avsatt areal til oppvekstsenteret må være stort nok til å imøtekomme fremtidens befolkningsvekst.
5. Monica F. Gløersen etterlyser tettere samarbeid mellom kommunen og private aktører ved utbygging av Håmoen. Hun mener det ville være en bedre løsning med leiligheter der hvor barneskolen nå ligger langs Venneslaveien ettersom denne tomten har en fantastisk utsikt, samtidig som skolen med fordel kan bygges rundt det litt mer kupert landskapet innover i Kiledalen og i sammenheng med «ungdomdomskolebygget» hvor spesialrommene ligger.

Kommentar:

Rådmannen mener høringsuttalelsene viser engasjerte, gjennomtenkte tiltak og perspektiver på fremtidig utvikling av Mosby. Forslagene som kommer frem ligger dels inne i vedtatte planer. Innspill til endret arealbruk vurderes i den løpende arealplanlegging. Når det gjelder næringsutvikling har kommunen en rolle som tilrettelegger; initiativet vil alltid måtte komme utenifra, og samarbeidet organiseres utfra denne rollefordelingen. Øvrige forslag må vurderes opp mot andre ønskelige tiltak i kommunen, og må således bli en del av den ordinære handlingsplanprosessen.

Punkt 153/13: Endelig forslag til Boligprogram 2014 - 2017

Bilag

Vedtak FORMAN, 20112013, Sak 113/13, Endelig forslag til Boligprogram 2014 - 2017

Boligprogram 14-17.doc

Dato 11. november 2013
Saksnr.: 201302334-17
Saksbehandler Harald Karlsen

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
20.11.2013
27.11.2013

Forslag til Boligprogram 2014 - 2017

Sammendrag

Boligprogrammet er et eget program for tema bolig. Programmet er et underlag for kommunens budsjett og handlingsprogrambehandling. Programmet skal søke å ivareta de intensjoner som er nedfelt i gjeldende kommuneplan og utbyggingspolitikk.

Oversikt over utbyggingsområder er oversendt utbyggere våren 2013. Utbyggerne er bedt om å komme med innspill til aktivitet og forutsetninger for ønsket aktivitet.

Utbyggernes tilbakemelding gir en forventet boligproduksjon tilsvarende ca. 1300 boliger per år. Usikkerheten i finansmarkedet, stort utbud av eksisterende boliger har innvirkning på aktiviteten i nybyggmarkedet.

Situasjonen kan oppsummeres slik:

- Det er registrert mindre etterspørsel etter nye boliger.
- Aktørene søker å videreføre allerede igangsatte prosjekter.
- Det arbeides med prosjektutvikling for mange og større områder.
- Aktørene mener det er viktig at kommunen legger til rette for at innmeldte prosjekter raskt kan bli realisert når markedet snur.

Boligprogrammet skal legge til rette for en befolkningsvekst, bidra til en bærekraftig utvikling, bidra til et kjøpers marked og bidra til variasjon av boligtyper. Behov for infrastruktur- / tjenestetiltak skal fremgå av programmet.

Gjeldende politikk sier at boligprogrammet skal tilrettelegge for et boligvolum tilsvarende 700 – 800 enheter.

Endelig forslag til program tilrettelegger for et volum på ca. 900 enheter. Vi er i et deregulert marked som medfører at vi har liten oversikt hvor utbyggingen til enhver tid vil gjennomføres. Erfaringsmessig vil byggingen utgjøre mellom 450 – 600 enheter.

Hovedprinsipp i gjeldende utbyggingspolitikk er lagt til grunn ved utarbeidelse av programmet. Det innebærer bl.a at de private utbyggingsområdene selv må ivareta de krav/forutsetninger som settes ifm utbygging av et område.

Høy aktivitet innenfor allerede igangsatte områder sammen med at det planlegges for aktivitet innenfor mange av de større områder gir utfordringer når kommunen skal planlegge og tilrettelegge bl.a for sosial og teknisk infrastruktur og dermed bystyrets investeringstak. Kommunen må være forutsigbar og ha en strategi for sin satsing / prioritering. Rådmannen mener det derfor må foretas en prioritering av programmets utbyggingsområder.

Forslag til program som presenteres angir en slik prioritering. Dette er vist ved at det enkelte utbyggingsområde er angitt med fargekode, samtidig som de er angitt med en utbyggingstakt for perioden.

- Grønne områder:** angir områder som er under realisering og som kommunen allerede er forpliktet til å følge opp gjennom avtaler.
- Gule områder:** er områder som planlegges / er planlagt der kommunen legger til grunn liten/ingen medvirkning/oppfølging fra kommunens side.
- Røde områder:** Større områder (felt- / fortetting og transformasjonsområder) som er under planlegging der en forutsetter kommunal medvirkning ifm en realisering.

Det er i tillegg foretatt en prioritering mellom de røde områdene. Kriterier som er valgt er:

- Tid – (hvor langt prosjektet er kommet / underliggende avtaler / forpliktelser)
- Boligbehov i bydel
- Hva utbyggingsområdet kan bidra til å løse
- Enkel kostnadsvurdering/grunnlag for medvirkning fra kommunen
- ATP- vurdering

En inndeling og prioritering medfører og nye utfordringer for prosjekter i gul gruppe. Dette vil en komme tilbake til ved neste revisjon av boligprogrammet.

Forslag til program er sendt på høring. Det er innkommet merknader til høringen og er oppsummert i bakgrunn for saken.

Rådmannen mener en prioritering er vanskelig men nødvendig i forhold til at det er et gitt et investeringstak.

Videre registrer rådmannen at boligsituasjonen i kommunen er god. En har kjøpers marked og tilbud av boliger kan ivaretas gjennom områder som er vedtatt og områder som kan realiseres uten medvirkning fra kommunens side.

Allikevel må kommunen prioritere innfor større områder slik at kontinuitet kan ivaretas.

Dersom kommuneplanens utfordringsbilde om redusert byspredning skal oppnås, må kommunen være villig til bidra med erverv, prosjektering og økonomiske bidrag. Spesielt gjelder dette til utpekte transformasjonsområder (eks er Marviksletta og Silokaia). Uten kommunal medvirkning til denne type prosjekt, vil kommunens målsettinger ihht ATP arbeid stanse opp.

Rådmannen vektlegger i denne runden å prioritere områder som både på kort og lang sikt generer minst konsekvens for kommunens økonomi.

Dette har gitt en prioritering som følger:

		Kroodden	Kanalbyen	Kokleheia	Marviksletta	Bjørndalen	Hamrevann	Benestad
	Antall boenheter	800	700	160	1200	550	3000	2000
Valgte Kriterier								
1. Tid Status regulering	Regulert - ja		x	x		x		x
	under regulering	x			x			
	Nei						x	
Foreligger utkast Utbyggingsavtale	Ja		x	x		x		x
	Nei	x			x*		x	
Kommunalt engasjement i dag	Avtaler ?	ja	ja	ja delvis	delvis	ja	ja delvis	ja delvis
2. Boligtilbud bydel Behov ?	ja	x						
	0		x	x	x	x		
	nei						x	x
3. Bidrag til Hvilke tiltak	ja	Vågsbygdvei ldr. Bane	Havnegt Vestre Ny havn	Eksist veg	Østre Ringvei Havnevei ldr .Bane	Eksist veg ldr. Bane	Vei kjevik ldr. Bane	Høvågvei Kryss Hånes
	Viktig bidrag?	høy	x					
	middel				x		x	x
4. Kostnad kom 0-20	Infrastrukturbehov.	Tekn + sos	tekn	teknisk	teknisk	teknisk	Tekn + sos	Tekn + sos
	lav		x	x		x		
	20-50	middels						
5. ATP - avstand senter / knutepkt mindre enn 1 km ?	50+	høy	x		x		x	x
	Når ?	innefor HP	delvis	ja	ja	ja	nei	delvis
	ja		x					x
6. ATP - Metro innefor 300m?	0				x	x		
	nei	x		x				x
	nei	x		x				
Anbefalt prioritering mellom områdene								
Innefor HP perioden velger en å prioritere								
Prioritet neste rullering								

Forslag til vedtak

Rådmannens forslag til Boligprogram perioden 2014 – 2017 vedtas.

Områder som fremgår av tabell 3 tilbys inngåelse av utbyggingsavtale.

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Vedlegg:
Forslag boligprogram 2014 - 2017

Bakgrunn for saken

Boligprogrammet fremmes som egen sak for bystyret. Endelig program vil foreligge etter bystyrets ordinære budsjett og handlingsprogrambehandling i desember.

Generelt:

Boligprogrammet er et «gjennomføringsprogram» og skal søke å tilrettelegge for at prosjekter som godkjennes kan realiseres. Programmet skal videreføre de intensjoner og mål som ligger i kommuneplanen.

Av sentrale emner kan nevnes:

- Gjennom planlegging og tilrettelegging av infrastruktur bidra til å ivareta en bærekraftig utvikling og et kjøpers marked.
- Prioritere planlegging og utbygging i sentrale bystrøk, langs metroakse og i senter områder.
- Tilrettelegge for et tilfredsstillende og variert boligtilbud innenfor alle bydeler.
- Kartlegge og samkjøre behov for infrastruktur og tjenestetilbud.

Kommunen ved Kristiansand Eiendom skal være aktiv i boligmarkedet med oppkjøp av grunn, regulering av områder og tilrettelegge for en utvikling av boligområder. Kristiansand Eiendom har under utarbeidelse en egen strategiplan for dette arbeidet. Kristiansand eiendom er og engasjert i et par av de større utbyggingene som er under planlegging. (Kroodden og Hamrevann).

Kristiansand er i dag en del av et felles bo- og arbeidsmarked. Vi registrerer økt pendling inn til Kristiansand.

Situasjonen i finansmarkedet tilsier at vi en tid fremover må forvente en noe lavere aktivitet i nybyggingen. Hvor lenge denne situasjonen vil vare, og evt. hvor redusert aktivitet og hvor store prisendringer en vil få, strides de lærde om.

Boligproduksjonen de siste 5 år viser at det er igangsatt ca. 460 boliger per år. Siste året (2012) er det igangsatt ca. 450 enheter. Det er de større fortettingsprosjektene knyttet til Kvadraturen, Lund og feltområdene Dvergsnes og Justneshalvøya som utgjør en vesentlig andel av produksjonen.

Kommunen skal ihht kommuneplanen tilrettelegge for en befolkningsvekst tilsvarende ca. 1 %. Veksten de siste 5 år har vært høyere. Prognosene viser en vekt på ca. 1,2 – 1,5 %

Ihht gjeldende utbyggingspolitikk skal det tilrettelegges for minimum 700 – 800 boenheter per år. Tabell 1 i boligprogrammet viser at boligproduksjonen som følge av forventet befolkningsvekst bør være ca. 750 enheter.

Ut fra utbyggernes første tilbakemelding (våren 2013) vil den årlige boligproduksjonen som det skal dimensjoneres for vært på ca. 1300 boliger per år. Dette er et nivå som en garantert ikke vil nå.

Tallene i tabell 3 er derfor justert ned ut fra den erfaring/kjennskap en har til boligmarkedet og utbygging generelt, og det en kjenner til i forhold til det enkelte prosjekt. I dette ligger det en vesentlig grad av usikkerhet da en foretar vurderinger i et uregulert marked.

Ut fra de vurderinger som er gjort, har en kommet fram til et forslag til program der det er åpnet en opp for et byggevolum tilsvarende ca. 900 enheter per år for perioden.

Fra utbyggerne påpekes det at det arbeides med prosjektutvikling av både nye og eksisterende områder, og de ber om at kommunen bør være forberedt på en høy aktivitet når markedet snur.

Det påpekes som viktig at kommunen er forutsigbar i forhold til de områdene som nå planlegges igangsatt.

En forutsetning for å nå de skisserte byggevolum, er at situasjonen og rammebetingelser i finansmarkedet endres. Kommunen vil ha liten eller ingen innvirkning på dette.

Det kommunen kan påvirke er oppkjøp av arealer, utvikle og tilrettelegge arealer, behandle planer og inngå avtaler med de private aktørene for planlegging /utbygging av områder. I det siste punktet inngår en drøftelse om kommunale bidrag og investeringer knyttet til tilrettelegging av teknisk og sosial infrastruktur. Spesielt vil dette omfatte de største feltområdene og de større transformasjonsområdene.

Et hovedprinsipp i gjeldende utbyggingspolitikk og som er lagt til grunn ved utarbeidelse av forslag til program, er at de private utbyggingsområdene (gule områdene) i hovedsak selv skal kunne ivareta de krav / forutsetninger som settes til utbygging av et privat utbyggingsområde. Alle konsekvenser knyttet til en slik vurdering vil en komme tilbake til ifm revisjon neste års program.

Rådmannen er opptatt av at kommunens skal være mest mulig forutsigbar, slik at det private markedet og utbyggerne har noe å forholde seg til i forhold til de prioriteringer og investeringer som på kort og lang sikt må gjennomføres for at et område kan realiseres. Rådmannen mener derfor at det er viktig at det foretas en prioritering av programmets utbyggingsområder.

Forslag til program angir en slik prioritering. Dette er vist ved at det enkelte utbyggingsområde er angitt med fargekode, samtidig som de er angitt med en forventet utbyggingstakt for perioden.

- Grønne områder:** angir områder som er under realisering og som kommunen allerede er forpliktet til å følge opp gjennom avtaler.
- Gule områder:** er områder som planlegges / er planlagt der kommunen legger til grunn liten/ingen medvirkning/oppfølging fra kommunens side.
- Røde områder:** Større områder som er under planlegging der en forutsetter kommunal medvirkning.

Det er i tillegg foretatt en prioritering mellom de røde områdene. Her har en etter høringsrunden valg å skille hvilke områder som er innenfor en HP diskusjon og hvilke som er utenfor.

Kriterier som er valgt ved prioritering av de røde områdene er:

- Tid – (hvor langt prosjektet er kommet regulert / underliggende avtaler herunder drøftelser knyttet til utbyggingsavtaler / andre avtaler/forpliktelser)
- Boligbehov i bydel
- Hva utbyggingsområdet kan / skal bidra til å løse
- Enkel kostnadsvurdering med anslag for medvirkning fra kommunens side
- ATP- vurdering

Ved utleggelse av forslag til program hadde en følgende forslag til prioritering:

1. Silokaia/Kanalbyen
2. Bjørndalen
3. Marviksletta
4. Benestad
5. Kroodden
6. Hamrevann
7. Kogleheia

Det å forutsi bygging utover det første året (2014) er vanskelig for ikke å si umulig. Spesielt når en opererer i et uregulert marked. Derfor må en legge til grunn at den skisserte prioritering spesielt mellom de røde områdene tas opp til vurdering/diskusjon ifm den årlige revisjon av programmet.

Innenfor utbyggingsområdene i Kristiansand skal det legges opp til økt tetthet og høy utnyttelse. Variasjon i boligtilbudet er et uttalt mål. Ved å åpne opp for og tilrettelegge for bygging i både sentrumsnære og i de mer perifere områder, ivaretas dette.

I hovedsak styres valg av boligtype gjennom den reguleringen som foretas for det enkelte utbyggingsområde. Høy eneboligandel kompenseres ved at aktiviteten knyttet til sentrumsområder med bygging av leiligheter bør prioriteres høyest.

Tilgangen på byggområder og regulerte områder i kommunen er god.

Gjeldende politikk peker på at det i Kristiansand er begrenset tilgang på utviklere/tilbydere. Antall aktører (ikke minst utviklere) er økt de senere år, noe som bedrer situasjonen noe.

Tilbudet av nye boliger (eneboliger, småhus, tett/lav) har vært etterspurt i Vågsbygd. Tilgangen bedres ved at det åpnes opp ett nytt større utbyggingsområde Kroodden.

Overordnet infrastruktur:

I de sentrale og ytre deler av Vågsbygd (områdene vest for kryss v /Lumber) vil nye utbyggingsområder måtte påregne å få kapasitetskrav til eksisterende Vågsbygdvei (Rv 456). Dette innebærer at tiltak for styring av trafikk inn på Vågsbygdveien, og utarbeidelse planer / tiltak på 4 av kryssene langsmed strekningen (2 i Auglandsbukta, 1 i Kjosbukta og ved Andøya) er forutsatt å være på plass. Denne form for krav begrenser aktiviteten i bydelen.

For at utbyggingen ikke skal stanse opp, er det lagt opp til at utbyggingsområdene som omfattes av kapasitetskravet skal tilbys inngåelse av utbyggingsavtale med innbetaling av bidrag. Bidraget skal benyttes til kapasitetsutbedrende tiltak og planer. Utbygging av Kroodden, Voie, Sagmyrliia m.fl er forutsatt å gi et vesentlig bidrag til nødvendige kapasitetsutbedringer.

Tilsvarende løsning bør vurderes ifm utvikling av Havneområdene (Silokaia, Lagmannsholmen) og feltområdene på Marvikssletta.

I deler av ytre Randesund planlegges større utbygginger som krever planer for nye vei og g/s-vei løsninger. Kommunen legger til grunn at planleggingen må koordineres mellom aktører. En må ikke se bort i fra at ordninger tilsvarende den som er benyttet i Vågsbygd bør legges til grunn for den videre aktivitet/planlegging knyttet til veganleggene.

På grunn av de investeringer som er gjort innenfor oppvekstsektoren, er det gjennomgående god kapasitet i skolene.

De kortsiktige kapasitetsutfordringene er først og fremst knyttet til Flekkerøy. Der vil det være svært marginalt om skolene har kapasitet til å ta i mot forventet utbygging. En noe lavere utbyggingstakt enn angitt fra utbyggersiden er derfor lagt til grunn i tabellverket. Dette er nødvendig for å unngå skolesprekk.

I de store utbyggingsområdene Kroodden, Lauvåsen /Hamrevann og Benestad vil det på sikt oppstå behov for å etablere skole. Områdene vil fortløpende være underlagt vurderinger og analyser for når slik kapasitet må på plass.

Kommunen har en målsetting om full barnehagedekning. Etablering av barnehager innenfor eksisterende utbygde områder er vanskelig pga arealkrav og reguleringsprosesser. Behov

søkes fortløpende løst gjennom erverv av eiendom og gjennom plan-/avtaleprosesser som gjennomføres.

I forhold til etablering av nye nærmiljøanlegg m/ballbaner og kvartalslek tilknyttet utbyggingsområder, så legger en til grunn at dette i det alt vesentlige må bekostes av den private utbygger.

Plassering av sykehjem/omsorgsboliger er i stor grad forutsatt vurdert i den enkelte regulering som gjennomføres. Grad av offentlighet og realisering avklares i egen sak / hp – budsjettbehandling.

Forslaget til program viser en mulig aktivitet tilsvarende 900 enheter per år. Erfaringen tilsier at det som faktisk realiseres utgjør ca. 50 % av det som er signalisert som mulig utbyggingsvolum i programmet.

Det er på bakgrunn av den foreliggende situasjon utarbeidet prognoser for forventet reell boligbygging. Det er tenkt 3 senarier.

- Lav (ca. 50%),
- Middels (75%) og
- Høy (100%) aktivitet.

Teknisk direktør har anbefalt at det er prognose for lav aktivitet som per i dag bør legges til grunn bl.a for å vurdere behov for sosial infrastruktur.

Forslag til program er sendt på høring. Det er mottatt høringsuttalelser. Disse er oppsummert nedenfor.

Statens vegvesen:

Ingen merknader.

Kystverket:

Ingen merknader.

Fidjeåsen as:

Har innmeldt oppdaterte utbyggingstall / volumer for utbyggingsområdet Tømmerstø felt Fidje:

Kommentar:

Området inngår i grønn gruppe. Innrapporterte og oppdaterte tall innarbeides i programmets tabell 3.

Agderbygg as:

Prosjekt på Dvergsnes med 15 boenheter er ikke innarbeidet i tabell 3.

Kommentar:

Området er under planlegging. Det er ikke inngått utbyggingsvtale. Utbygger vil ifm realisering være avhengig av videreføring av Dvergsnesveien mot Børresvågen. Rådmannen legger til grunn at prosjektet plasseres i gul gruppe (dvs uten medvirkning / bidrag fra kommunen).

Kanalbyen as:

Uttalelse fra Kanalbyen as på vegne av Kanalbyen as, J.B. Ugland Eiendomsutvikling as og Verdal eiendomsutvikling as.

Påpeker at forutsetninger i forslag til program må videreføres dvs at det må tilrettelegges for at boliger kan bygges / etableres i 2016 og 2017.

Det påpekes at det er viktig at framdrift og forutsigbarhet i prosjektet kan ivaretas, og at videre drøftelser knyttet til inngåelse av utbyggingsavtale, herunder kommunal medvirkning til gjennomføring av prosjektet kan påregnes og prioriteres.

Kommentar:

Utbygger har initiert en ny planprosess for området. Her vil ulike elementer tas opp til drøftelse. Revidert plan er forutsatt å foreligge i løpet av 2014. I revisjon av plan inngår og en diskusjon om planens krav til tiltak utenfor selve planområdet.

Tiltak i planområdet må sees i sammenheng med kommunes planer tilknyttet renseanlegget på Odderøya.

Utbygger har presisert at krav utenfor planområdet, må kommunen medvirke til skal finne sin løsning. Dette omfatter både grunneierforhold og kostnader for tiltak.

Kravet til tiltak utenfor planområdet er i dag knyttet til gang/sykkelvei mot Grim skole, trafiksikkerhets løsninger i Kvadraturen, og trafikktiltak i Havnegata og Vestre Strandgt. Disse tiltakene har i dag en kostnadsramme pålydende kr. 20 mill.

Rådmannen legger til grunn at forutsetninger i plan og utbyggingsavtale til sammen gir løsninger som medfører at tiltak og evt. bidrag vurderes sent eller etter denne HP perioden. Området vil prioriteres ved rullering av HP.

Dette må en komme tilbake til når revidert plan/ forutsetninger behandles våren 2014. Mht prioritet av områder så mener rådmannen det er viktig at dette er det området som har høyest prioritet av fortettings/transformasjonsområdene.

Drangsvann:

Utbygger påpeker at området er ferdig regulert. Utbygger har til nå ervervet rettigheter til ca. 95 % av utbyggingsområdet. Utbygger ferdigstiller i disse dager tekniske planer for området. Det foreligger igangsettingstillatelse for del av de tekniske anlegg. Utbygger planlegger og legger til grunn igangsetting i 2014.

Utbygger påpeker viktigheten av at vedtatte og regulerte utbyggingsområder prioriteres fra kommunens side, og at området må gis forutsigbarhet ift videre planlegging og utbygging.

Innenfor området er det videresolgt områder/tomter til andre aktører. Kommunen som framtidig aktør (utbygger/tilrettelegger av offentlige byggeområder) har forhandlet fram omfattende avtaler bla. ift. grunnerverv.

Det har pågått drøftelser over tid for inngåelse av utbyggingsavtale. Utkast til avtale foreligger klar til politisk behandling. Utbygger anmoder om at denne nå tas opp og fremlegges for endelig politisk behandling.

Kommentar:

Utkast til avtale er fremforhandlet. Det gjenstår å inngå avtale med 7 grunneiere. Utbygger vil i utbyggingsavtalen anmode om at det tas inn en forutsetning om at kommunen vil bidra til grunnerverv (ekspropriasjon) ved mangel av frivillig avtale. Et slikt innspill vurderes

Forslag til avtale legger til grunn at felt ikke kan igangsettes før frivillige grunneieravtaler er inngått. Behov for erverv vil først være nødvendig ifm realisering av senere byggetrinn. Å sikre alle grunneierforhold nå, mener utbygger er urimelig.

Rådmannen har i sitt forslag til handlingsprogram valgt å prioritere Benestad feltområdet. Dette er begrunnet ut fra at området har et vesentlig utbyggingspotensial 2000 boliger og ut fra at området har kommet langt i prosessene mht realisering.

Kommunen har allerede benyttet vesentlig midler og innsats bl.a for å frigjøre dette utbyggingsområdet for utbygging. Kommunen har bidratt til å få fjernet / lagt ned dagens skytebane i Randesund (dermed løst områdets støykrav) samt etablert erstatningsanlegg på Farvannet – kostnader totalt på ca. kr 50 mill.

Området vil bygge opp om kommunens utpekte senterområde på Rona, og bidra til å løse utfordringer mht etablering av infrastruktur langsmed Høvågveien.

Det er forhandlet fram kjøps / og salgsvtaler mellom utbygger og kommunen. Kommunen selger grunn innenfor og i tilknytning til utbyggingsområdet tilsvarende kr 12,5 mill. (Kr. 8 mill i 2013 og kr 4,5 mill i 2017). Kommunen erverver samtidig byggeklar grunn tilsvarende kr 29 mill.(kr. 9 mill. kjøp oppveksttomt og kr. 20 mill. via strategisk kjøp – begge i 2017)

Arealene som erverves av kommunen er regulert til oppvekstsenter/offentlig byggeformål (2 delfelt). Det er i avtale forutsatt at tomtene skal være byggeklare sommeren 2017. De underliggende avtalene er framforhandlet av Kristiansand eiendom. Standard forutsetninger mht. verdivurderinger for kjøp/salg av grunn er lagt til grunn for avtalene.

Forutsetning for at forslag til kjøps- og salgsvtaler skal være gjeldende, er at fremforhandlet forslag til utbyggingsavtale behandles og vedtas.

Området vil ifm en utbygging gjøre bruk annen tilrettelagt infrastruktur.

På sikt må området tilrettelegges med oppvekstsenter og tilhørende funksjoner. Dette vil måtte planlegges og gjennomføres etter denne HP perioden.

Det som gjenstår er dermed behandlingen av utbyggingsavtale. Dette har rådmannen valgt å avvente til etter behandlingen av boligprogrammet.

Hamrevann as

Utbygger fremhever at området ikke bør betraktes som ett utbyggingsområde, men som ett større område som består av flere større utbyggingsområder. Området har ut fra dagens vurdering ca. 3000 boliger. Området vil måtte planlegges og bygges ut over tid.

Kommunen har igangsatt et kommunedelplanarbeid for området.

Utbygger påpeker at området er det største av de vedtatte utbyggingsområdene i kommunen, og er derfor sentralt mht å sikre kommunen en langsiktig boligbygging / boligreserve.

Utbygger mener at prosjektet er et godt miljøprosjekt lokalt/regionalt. Området utgjør dermed et viktig bidrag til at Kristiansand kan nå sine forpliktelser i forhold til Bymiljøavtale.

Utbygger fremhever at det er inngått avtale med alle berørte grunneiere innenfor utbyggingsområdet. Dette vil kunne gi grunnlag for å etablere et område med gunstige priser og uten byggeklausul.

Utbyggerne påpeker at selskapet har betydelig utbyggingskapasitet, og kan bidra til å sikre en jevn og sikker boligtilgang.

Utbygger mener Hamrevann på en god måte kan bidra til å ivareta de vedtatte boligpolitiske målsettingene.

Her nevnes:

- Sikre økt tilgang på boliger og således hindre prisstigning.
- Bidra til å øke antallet aktører i markedet.

Kommunen (ved Kristiansand eiendom) har gjennom avtaler med utbygger sikret seg opsjoner for erverv av arealer. Dette bør bidra til realisering av prosjektet og ivaretagelse av kommunens boligpolitikk (mulighet for delaktighet i prosjekter).

Utbygger anmoder om at det i perioden åpnes opp for at en mindre del av utbyggingsområdet kan igangsettes. Utbygger av Hamrevann ønsker sammen med utbygger på Lauvåsen at deler av området sees på i en sammenheng. Det påpekes fra utbyggerne at en slik felles utbygging som det nå søkes om oppstart for, kan gjennomføres uten konsekvens (kostnader) for kommunen både mht teknisk og sosial infrastruktur.

En slik delutbygging vil ikke berøre de aktuelle planene for ny veg til Kjevik. Samtidig vil en oppstart være med på å fremskynde/sikre realisering av ny veg til Kjevik raskt, et prosjekt som utbygger påpeker er viktig lokalt og for regionen.

Oppstart påpekes av utbyggerne å være et viktig strategisk grep for å utvikle regionen og Agderbyen. Henvises i den sammenheng til regional plan som utpeker området som et boligområde ikke bare for Kristiansand men og for regionen.

Ut fra ovenfor nevnte mener utbygger at den første delen av utbyggingen derfor bør kunne komme i gul gruppe.

Utbygger presiserer at de ønsker å tilrettelegge for at en utbygging som i minst mulig grad skal påvirke kommunens investering og drift. De opplyser at finansieringsmodeller for oppvekstsenter kollektivbetjening, veier er forhold som må vurderes ifm senere inngåelse av utbyggingsavtaler.

Kommentar:

Rådmannen ser at planene for området og de skisser til samarbeid som initieres ifm en realisering er interessante.

Rådmannen har vurdert utbyggernes innspill til en delutbygging (forlengelse av Lauvåsen) og det å plassere området i gul gruppe. Det er foretatt beregninger basert på utbyggers innspill med ønsket oppstart av et delområde i 2016 / 2017. Utbyggingen er vurdert ut fra ønsket utbyggingstakt. Totalt er dette delområdet beregnet til å ha ca. 300 enheter.

Beregninger viser at det vil bli behov for å etablere et oppvekstsenter/med skolefunksjon i området ca. 2024/2025 (Dvs. planlegging, forberedelser og investeringer i området bør starte ca. 2020) I forhold til dagens situasjon så vil det ha som konsekvens at kommunen må forberede investeringer i området ca. 2020. Mao samtidig som det må foretas avsetninger innenfor området på Benestad.

Uten oppstart av et delområde, viser prognosene at området (Lauvåsen) kan betjenes av dagens skolestruktur.

Rådmannen vil bemerke at et område som Lauvåsen i dag (med en størrelse på 800 – 1000 boliger) allerede burde tilrettelegges med oppvekstsenter, noe dagens reguleringsplan åpner opp for, men det er ikke funnet rom til i gjeldende HP og budsjett.

Hamrevann (med delområder) inngår i et kommunedelplanarbeid og innehar elementer som krever overordnede avklaringer (bl.a i forhold til senterstruktur / kollektiv / veg til Kjevik). Rådmannen mener disse må få en nærmere avklaring før en signaliserer og åpner opp for aktivitet.

Rådmannen mener at igangsetting av delområde innenfor Hamrevann området, må vurderes ut fra forutsetninger gitt i dagens kommuneplan.

I dette tilfellet mener rådmannen at han i forslag til budsjett (gjennom å åpne opp for utbygging på Benestad sammen med annen utbygging i bydelen gul og grønn gruppe) tar tilstrekkelig hensyn til framtidig vekst og senterstruktur i bydelen.

Det anbefales derfor i denne runden ikke å signalisere oppstart av området Hamrevann. Ny vurdering må gjennomføres ved revisjon av boligprogrammet og når kommunedelplanarbeidet er kommet noe lenger.

Torleif Repstad:

Påpeker at Kroddenprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Kristiansand kommune og private aktører med en eierfordeling på hhv 60% og 40%.

Repstad påpeker at Kroddenområdet er det eneste større prosjektet i Vågsbygd, og vil derfor gi et betydelig bidrag til videre planlegging og opparbeidelse veg og g/s-veg løsninger bl.a i Kjoskrysset.

Kommentar:

Rådmannen legger til grunn at dette prosjektet gjennomføres innenfor de lånerammer som er gitt for kommunale utbyggingsprosjekter, og som gjennomføres som kommunale utbyggingsprosjekter.

Rådmannen vurderer området som viktig for å bedre boligtilbudet i bydelen. Samtidig vil området være den største og dermed den viktigste bidragsyteren til kapasitetsutbedringer av Vågsbygdveien.

På sikt vil utbyggingen medføre behov for å tilrettelegge ny sosial infrastruktur. Behovet vurderes fortløpende.

Ole Lunde:

Påpeker at selskapet er engasjert i prosjekt på Grim Torv, Agder Energi tomten på Tangen og på Fruktveien 3-7 på Hånes. Utbygger håper at prosjektene kan innarbeides i programmet ihht skisserte ønsker.

Kommentar:

- Grim Torv forutsettes å inngå som et område i gul gruppe dvs. uten kommunal medvirkning ifm realisering.
- Agder Energi Tomten ligger innenfor utbyggingsområdet Tangen. Det er inngått utbyggingsavtale for området. Kommunen legger til grunn at utbyggingen ikke skal medføre merkostnader for kommunen. Området er i grønn gruppe.
- Fruktveien 3-7. Området må planlegges. Når planprosess igangsettes vil området innarbeides i programmet. Foreløpig vurdering plasserer området i gul gruppe – dvs uten medvirkning / tilrettelegging fra kommunens side.

Frode Stokkeland - Flekkerøy Bygg:

Henviser til Flekkerøyutredningen. Det fremgår av denne at det ikke er behov for mer areal til skole, da den forventede underdekning på skole vil kunne løses ved alternativ som bussing, brakker osv. Det påpekes at skolen har passende størrelse pr i dag. Utvidelse av eksisterende skole er dermed ikke aktuell.

Utbygger mener at forslaget til program som utsetter enkelte boligprosjekter bla. på Vraget og Hattesteinen bør revurderes og at tilbud/etterspørsel bør styre aktiviteten.

Kommentar:

Rådmannen mener at Flekkerøya er et område som må balansere utbyggingsaktiviteten i forhold til den kapasitet en har på dagens skoler. Kommunen bør unngå å stimulere til aktivitet som tilrettelegger for brakke og bussløsninger.

Det anbefales at skolekapasiteten på Flekkerøya fortløpende vurderes ifm de utbyggingsprosjektene som meldes inn ifm behandlingen av kommunens boligprogram. Aktiviteten som boligprogrammet initierer bør ikke legges høyere enn det en har som kapasitet på dagens skoler.

Rådmannen anbefaler derfor at nye områder og områder som er i en reguleringsprosess gis et rekkefølgekrav som innehar en forutsetning om tilstrekkelig skolekapasitet.

Skolekapasiteten vurderes ifm rullering og forslag til utbyggingstakt og volumer i boligprogrammet. Utbyggingsavtalene som så skal sikre gjennomføring av utbygginger vil ta utgangspunkt i det til enhver tid gjeldende boligprogram. Dermed vil kommunen kunne sikre samsvar mellom utbygging og skolekapasitet.

Utbyggingsinteressene Sødal / Kogleheia.

Utbyggerinteressene påpeker at det er med stor skuffelse de ser at deres område er plassert sist av områdene i rød gruppe. Området er planlagt og klargjort for utbygging over lengre tid, og nå etter en 10 år lang prosess søker utbyggerne området realisert.

Utbyggerne mener at det på en bedre måte må fremkomme at administrasjonen i kommunen og utbygger over lengre tid har forhandlet om forutsetninger knyttet til plan og gjennomføring. Det påpekes og at utbyggerne har oppfattet administrasjonen dithen at dette er et prosjekt som skal og bør prioriteres, og at partene omsider har kommet fram til det som betraktes som et omforent og endelig avtaleforslag.

Utbygger mener at det i denne saken er kommet så mange signaler på at kommunen er villig til å gjennomføre og bidra til en utvikling av området, og at dette må tas med i vurderingen av hvilken prioritet området bør ha.

Det har over tid foreligget et omforent forslag til en avtale for gjennomføring, og det er bl.a innledet drøftelse mellom kommunen og berørte grunneiere ifm en realisering av prosjektet. Således bør området vurderes å plasseres i grønn gruppe.

Utbygger mener og at det bør vektlegges at utbygger gjennom avtale vil påta seg $\frac{3}{4}$ av kostnadene for vegutbedringer. Utbedringer som i hovedsak innebærer oppgradering av eksisterende veier, behov som allerede forelå før planene for dette utbyggingsområdet ble vedtatt. I den sammenheng henvises til kommunens egen trafikksikkerhetsplan og at spørsmålet tidligere er forelagt kommunalutvalget i egen orientering.

Utbyggerne mener at området ikke bør utkonkurreres av områder der plan for området ikke er vedtatt.

Utbyggerne påpeker videre at området er beliggende nær opptil Kvadraturen og de funksjoner som er her (Sykehus, videregående skoler...) Dette bør vektlegges mht. hvilken prioritering området bør ha.

Det påpekes at kostnad for kommunen i dette prosjektet vil være kr. 3 - 3.5 mill. av en total kostnad på ca. kr 12 mill. Dette bør ansees som et lite bidrag sett i forhold til andre områder i denne røde gruppen.

Kommentar:

Rådmannen har ifm revisjon av boligprogrammet sett de utfordringer som vil oppstå ved at flere utbyggingsprosjekter krever kommunal medvirkning / bidrag (områder som er plassert i rød gruppe).

Rådmannen mener det derfor har vært nødvendig å stille disse sammen, slik at kommunen kan gi en anbefaling / beslutning for om og i hvilken grad de enkelte områder skal og bør

prioriteres. Rådmannen ser det uheldig om disse sakene dukker opp som enkeltsaker og ikke sees i sammenheng.

Kommunen, i likhet med utbygger, står fritt til å vurdere om avtale og forutsetninger i denne skal og bør inngås.

Spørsmålet som stilles er om dette området bør prioriteres nå eller senere.

Det er riktig at partene over tid har vært enige om forutsetninger. Imidlertid er det hele tiden i drøftelsene påpekt at endelig avklaring skal og må foretas av politisk utvalg.

Forslag til avtale innebærer at kommunen må yte et bidrag pålydende ca. kr. 3 - 3.5 mill. Et bidrag ut fra skissert og ønsket framdrift fra utbygger må evt innpasses innenfor denne handlingsplan perioden.

Rådmannen er enig i det utbygger anfører om at det foreligger et omforent utkast til avtale, et utkast som nå ligger klar til politisk behandling. Rådmannen mener at avtaleutkastet er i samsvar med forutsetninger i plan- og bygningsloven mht kommunens delaktighet/forholdsmessighet ifm en utbygging.

Boligprogrammet skal gi en anbefaling ut fra gjeldende boligpolitikk. Situasjonen i dag er slik at det er kjøpers marked. I tillegg vil bydelen ha god dekning gjennom de planlagte områder som er under realisering og som har ennå mer optimal plassering ift kriteriene som er valgt. På dette grunnlag og ut fra dagens boligsituasjon, finner rådmannen ikke grunnlag for å anbefale at prosjektet prioriteres.

Utbyggingen vil imidlertid bidra til å forbedre og oppgradere dagens vegnett. Et vegnett og en strekning som i dagens trafikksikkerhetsplan ikke er prioritert øverst, men som på sikt må prioriteres og gjennomføres.

Det foreligger dermed en betydelig «gevinst» i at en kan samarbeide om en realisering. Rådmannen vil anbefale at området gis prioritet ved neste HP rullering.

Det er ikke mottatt noen kommentar fra utbyggerne av hhv Bjørndalsletta og Marviksletta som og ligger i rød gruppe.

Generelt:

Rådmannen legger følgende til grunn.

Innenfor gul og grønn gruppe gjennomføres prosjekter ihht skisserte ønsker og framdrift. Dette uten vesentlig konsekvens for budsjett og handlingsprogram. Enkeltsaker som fremmes vil imidlertid klarere dette endelig.

For prioritering av områder i rød gruppe legges følgende til grunn:

Områdene Benestad, Bjørndalsletta, Silokaia og Kroodden gis prioritet innenfor gjeldende HP-periode. Dette fremgår av revidert tabell 3 og tabell for prioritering av de røde områdene.

Benestad, Bjørndalsletta, Silokaia, og Kroodden:

Det henvises til kommentar til det enkelte område. Rådmannen legger til grunn at områdene Bjørndalsletta, Silokaia og Kroodden ikke skal medføre belastning for bykassa innenfor denne HP-perioden.

Bjørndalsletta – utbygger Skanska bolig as:

Området er utpekt som kommunens prosjekt for Framtidens byer. Området har en sentral plassering mht utvikling av et boligområde.

Administrasjonen har forhandlet fram et forslag til utbyggingsavtale. Forslag til avtale vil ikke innebære økonomiske bidrag innenfor denne HP. Det ligger en forutsetning per i dag om at en avtalt pris for kommunal grunn, og som er nødvendig ifm utbygging av området, skal benyttes som andel av kommunens bidrag bl.a for delgjennomføring av ny bane på Bjørndalssletta. Partene drøfter om en delopparbeidelse er fullfinansiert. Uansett vil et evt bidrag komme etter denne HP perioden. Det er selvsagt satt en forutsetning om politisk aksept for en slik løsning.

Marviksletta:

Det er ikke mottatt innspill fra utbyggergrupperingen.

Området er under planbehandling og det drøftes forutsetninger for utbygging (rekkefølgekrav). Per i dag vil området ha omfattende krav bla. for etablering av ny Havneveg og tiltak på og langsmed Østre Ringvei.

Det pågår og drøftelser til om ny Havneveg / veg til Narviga inngår som del av overordnet vegnett.

Det vil igangsettes et eget arbeid for vurdering av ny havnevei / vei for tilknytning til E-18 og kryss i Narviga. Et grunnlag vil foreligge våren 2014.

Tiltakene innenfor planområdet er i dag kostnadsberegnet til kr 230 mill. Kostnader for ny vei til E-18 Narviga inngår ikke.

En vesentlig andel av kostnadene er knyttet til fylkeskommunale veger og utgjøre del av overordnet vegnett.

Foreløpige beregninger viser at det er begrenset hva utbyggingsområdet kan bidra til å sikre gjennomføring av disse hoved- og fellestiltakene.

Dermed er det stor avstand mellom de kostnader utbyggingen genererer og det som per i dag ligger som mulighet for bidrag.

Fylkeskommunen har i sine budsjett – handlingsplaner ikke avsatt midler til bidrag til området.

Hvorvidt kravet om tilrettelegging av overordnet hoved/fellesstrukturen er å anse som et kommunalt anliggende må videre prosess avklare.

Rådmannen vurderer ut fra ovenfor nevnte at prosjektet per i dag ikke bør gis prioritet, før ytterligere avklaringer er gjort.

Rådmannen legger allikevel betydelig vekt på at området på sikt vil være et viktig transformasjonsområde for å oppnå kommunens og statlige målsettinger knyttet til areal transport.

Administrasjonen vil derfor fortsette arbeidet for at prosjektet innarbeides i de fylkeskommunale / nasjonale budsjett / pakker.

Revidert forslag til prioritering i samsvar med Rådmannens forslag til budsjettforslag ser dermed lik ut.

		Kroodden	Kanalbyen	Kokleheia	Marviksletta	Bjørndalen	Hamrevann	Benestad	
Antall boenheter		800	700	160	1200	550	3000	2000	
Valgte Kriterier									
1. Tid Status regulering	Regulert - ja		x	x		x		x	
	under regulering	x			x				
	Nei						x		
Foreligger utkast Utbyggingsvtale	Ja		x	x		x		x	
	Nei	x			x*		x		
Kommunalt engasjement i dag	Avtaler ?	ja	ja	ja delvis	delvis	ja	ja delvis	ja delvis	
2. Boligtilbud bydel Behov ?	ja	x							
	0		x	x	x	x			
	nei						x	x	
3. Bidrag til Hvilke tiltak	ja	Vågsbygdvei ldr. Bane	Havnegt Vestre Ny havn	Eksit veg	Østre Ringvei Havnevei ldr .Bane	Eksist veg ldr. Bane	Vei kjevik ldr. Bane	Høvågvei Kryss Hånes	
	Viktig bidrag?	høy	x						
	middel	x	x		x		x	x	
4. Kostnad kom 0-20	Infrastrukturbehov.	Tekn + sos	tekn	teknisk	teknisk	teknisk	Tekn + sos	Tekn + sos	
	lav		x	x		x			
	20-50	middels							
5. ATP - avstand senter / knutepkt mindre enn 1 km ?	50+	høy	x		x		x	x	
	Når ?	innefor HP	delvis	ja	ja	ja	ja	nei	delvis
	ja		x					x	
6. ATP - Metro innefor 300m?	0				x	x			
	nei	x		x				x	
	nei	x		x					
Anbefalt prioritering mellom områdene									
Innefor HP perioden velger en å prioritere									
Prioritet neste rullering									

Punkt 154/13: Søknad om fritak fra politiske verv - Steinar Grading (FRP)

Bilag

Vedtak VALG, 13112013, Sak 14/13, Søknad om fritak fra politiske verv - Steinar Grading (FRP)

Dato 28. oktober 2013
Saksnr.: 201210099-36
Saksbehandler Maren Svenning

Saksgang

Valg- og Honorarkomiteen
Bystyret

Møtedato

13.11.2013

Søknad om fritak fra politiske verv - Steinar Grading (FRP)

Steinar Grading (FRP) søker i en epost datert 22.08.13 om fritak fra de verv han er valg til i Kristiansand kommune da han flyttet fra kommunen 01.09.13.

Steinar Grading søker fritak fra sine verv som varamedlem i oppvekststyret og valg- og honorarkomiteen.

Nåværende sammensetning:

OPPVEKSTSTYRET

Medlemmer

1. Roth, Mette Fimreite, H	For nr. 1, 2 og 3
2. Hellvik, Sindre, H	
3. Fuglestad, Gordon, H	
4. Tellefsen, Else Marie, AP	For nr. 4, 5 og 6
5. Fredriksen, Frode, AP	
6. Aabel, Isabelle-Louise, AP	
7. Solli, Irene, KRF	For nr. 7
8. Fredheim, Helene Bjerke, FRP	For nr. 8
9. Kvelland, Eva, V	For nr. 9

Varamedlemmer

1. Haslerud, Knut Hagbart, PP
2. Drangsholt, Esther, H
3. Pedersen, Toril, H
1. Mansoor, Azam M., AP
2. Nilsen, Cathrine Skau, AP
3. Ali, Shwan Anwer, AP
4. Hopland, Leif O., AP
5. Lohne, Gro, AP
1. Dyrholm, Einar, KRF
2. Guttormsen, Lilli Olaus, KRF
3. Tverrli, Steinar, KRF
1. Kirkevik, Tove Melin, FRP
2. Andersen, Steinar Bergstøl, FRP
3. <u>Grading, Steinar, FRP</u>
1. Mjølund, Hans Petter, V
2. Abram, Chris, V
3. Knudsen, Solveig Toreid, V

VALG- OG HONORARKOMITEEN

Medlemmer

1. Lund, Hans Otto, H	For nr. 1 og 2
2. Knudsen, Helene H., H	
3. Gundersen, Mette, AP	For nr. 3 og 4
4. Rasha Abdallah, SV	
5. Kristiansen, Jørgen, KRF	For nr. 5
6. Utsogn, Tor Sigbjørn, FRP	For nr. 6
7. Salvesen, Odd Alik, PP	For nr. 7

Varamedlemmer

1. Benestad, Norunn Tveiten, H
2. Nordmo, Odd, H
3. Hellvik, Sindre, H
1. Paulsen, Åse G., AP
2. Horve, Hans Petter, MG
3. Jæger, Ingrid Wisløff, AP
4. Fjermeros, Halvor, RØDT
1. Omdal, Arvid, KRF
2. Thorstensen, Anne Marie, KRF
3. Skaara, Grete Kvelland, KRF
1. Andersen, Sissel, FRP
2. Fredheim, Helene Bjerke, FRP
3. Grading, Steinar, FRP
1. Rypestøl, Ole Ragnar, DEM
2. Kvelland, Eva, V
3. Nilsen, Solveig, V

I henhold til Kommunelovens § 15, 1, har Steinar Grading rett på fritak: "Den som taper valgbarheten til et folkevalgt organ i valgperioden, trer endelig ut av dette. Hvis tap av valgbarhet skyldes registrert utflytting fra kommunen eller fylkeskommunen for to år eller mindre, trer vedkommende ut av vervet for den tid utflyttingen varer."

Punkt 5 i § 16, 3 i Kommuneloven sier: "Er antallet varamedlemmer eller en gruppes varamedlemmer til formannskapet eller et annet folkevalgt organ valg av kommunestyret blitt utilstrekkelig, kan kommunestyret selv velge ett eller flere faste eller midlertidige varamedlemmer. Suppleringsvalg skal skje fra den gruppen som har et utilstrekkelig antall varamedlemmer. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av varamedlemmene til organet eller gruppens varamedlemmer, skal det så langt det er mulig velges nytt varamedlem fra det underrepresenterte kjønn. Myndigheten til å foreta suppleringsvalg til andre organer enn formannskapet kan delegeres til formannskapet."

Forslag til vedtak

1. Søknad fra Steinar Grading, FRP, om fritak fra politiske verv på grunn av flytting fra kommunen imøtekommes.
2. Det foretas følgende nyvalg:
Oppvekststyret:
Nytt varamedlem: .....
- Valg- og honorarkomiteen:**
Nytt varamedlem: .....
3. Nyvalg/opprykk gjelder for resten av denne valgperioden. Dersom han vender tilbake innen 2 år, trer han inn i vervene igjen.

Tor Sommerseth
Rådmann

Eva Berglund Åsland
Organisasjonsdirektør

Vedlegg:
Søknad datert 22.08.13

Punkt 155/13: Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Endre regelen for serveringssteder i Kristiansand"

Bilag

155-13.mp3

Dato 15. november 2013
Saksnr.: 201311398-2
Saksbehandler Arvid Grundekjøn

Saksgang
Bystyret

Møtedato
27.11.2013

Interpellasjon fra repr. Vidar Kleppe, DEM, vedr. "Endre regelen for serveringssteder i Kristiansand"

Ærede ordfører

En gammel regel fra 1997 forbyr serveringssteder i Kristiansand å servere blant annet varm mat mellom klokken 04.00 og 06.00. Demokratene mener at denne regelen snarest må opphøre slik at godkjente serveringssteder som ønsker det - kan gi folk et tilbud om varm mat også mellom klokken 04.00 og 06.00.

Er ordføreren enig med Demokratene i dette?

Kristiansand 8. november 2013

Vidar Kleppe
Demokratene